

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

Ožujak/März 1989.

Broj **3** (99)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,- DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MIJESNICA

Krist je uskrsnuo (Mk 16, 2)

Za Isusovo uskrsnuće, tu temeljnu istinu kršćanstva, prve su saznale bogobojazne žene Marija Magdalena, Ivana i Marija, Jakovljeva majka. U osvit prvoga dana poslije subote pošle su na grob Isusov ali su ustanovile da je kamen već odvaljen i da je grob prazan. Potom su čule anđelove riječi: „Vi tražite razapetog Isusa Nazarećanina. Uskrsnuo je! Nije ovdje. Evo mjesta gdje ga položili. Idite i recite njegovim učenicima, posebno Petru: Pred vama ide u Galileju;

ondje ćete ga vidjeti, kako vam je rekao” (Mk 16, 6-7).

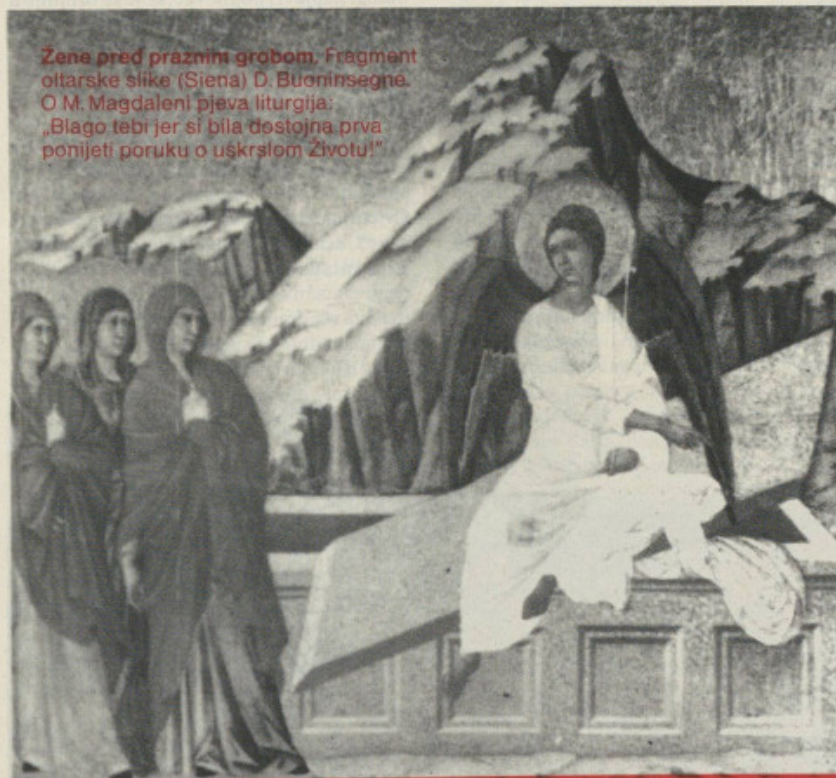
I kad su to žene javile učenicima, oni nisu vjerovali, bilježe evanđelisti. A i nije im bilo lako vjerovati. Protusloviло je to onome što su svaki dan zapažali i gledali da, naime, živo umire, a mrtvo ne oživljuje. Sada najedanput obrnut proces – Mrtvi oživljen. I trebalo im je vremena, znakova i milosti da povjeruju u Kristovo uskrsnuće koje će kasnije naviještati kao najvažniju istinu Evanđelja.

Nova Žena – Crkva, ne prestaje već dvije tisuće godina ponavljati: „Krist je uskrsnuo, On je živ!” A mnogi ljudi ne vjeruju. Hladno oko nije u stanju shvatiti zbilje Kristova uskrsnuća – to novo stvorenje.

Ne smijemo nikada zaboraviti: Uskrsli je novo stvorenje. Da bismo se s njim susreli, potrebni su nam organi, osjetila koja odgovaraju tom novom stvorenju, a to je predanje čovjeka Božjem Duhu, potrebna je vjera. Oni koji nisu bili pripravi da vjeruju nisu bili kadri prepoznati Krista ni prilikom njegovih ukazanja.

Blagdan Uskrsa, taj središnji blagdan Crkve, za sve nas je živa prigoda da oživimo svoju vjeru u Uskrsloga i da u Njemu prepoznamo i živimo Božji naum s nama. Ono što se s Kristom zbilo, dogodit će se i na nama. S Uskrsim je to naše „događanje” već počelo.

Lv.

Žene pred praznim grobom. Fragment oltarske slike (Siena) D. Buoninsegne. O M. Magdaleni pjeva liturgija: „Blago tebi jer si bila dostojna prva ponijeti poruku o uskrsnom životu!”

U ovom broju

- Korizmeni običaji str. 2-3
- Hrvati u Americi str. 4-5
- Susret s „političarkom” str. 6
- Obljetnica smrti kard. Stepinca str. 7
- Trenkova sudbina str. 8
- 3. festival folklor str. 10-12
- „Šalata u malom” str. 14-16
- Vijesti iz misija str. 16-20
- Uskoro „Muka” u Njemačkoj str. 21
- Zrnca o jeziku str. 22
- Prosjak Luka str. 23
- Umro biskup M. Škvorc str. 33

Običaj i obredi korizme i Velikog tjedna

Već puno stoljeća naš hrvatski narod kroči S KRISTOM KROZ ŽIVOT, sluša njegov glas i slijedi ga. U metežu i vrevi vremena, u bučnoj i zaglušujućoj sredini raznih ponuda suvremenog svijeta, u sve privlačnijim mogućnostima koje pruža tehnizirani svijet nastao je jedan isprepleteni poremećaj našeg čovjeka u pogledu štovanja vjere i očuvanja morala i ljudskog dostojanstva. Potrošačko društvo odmjeruje koliko tko vrijedi prema onome što netko posjeduje i čime raspolaže, a ne prema onome koliko je netko vrijedan kao čovjek. Bogatstva i časti, prestiži i karijerizam zamagljuju ljudski um i našega čovjeka udaljuju od pravih nacionalnih ideala, od poštenoga i karakternog života i nesebičnog pripadanja Bogu. U ovom vremenu naša Sveta Crkva zabrinuta je za dobro i spasenje ljudi. Treba imati na umu da je Kristova ljubav najveća sila na svijetu, koja može doći

do izražaja u svima nama jedino, ako je nesebično slijedimo.

Ozbiljnost korizmenog vremena.

Obredni momenti Velikog tjedna utkani su u puk našega cijelog Primorskog hrvatskog tla od davnine. Na nas sve, prave Hrvate i rodoljube, ostavljaju najdublji dojam sa svojim popodnevnim i večernjim svečanostima i klanjanjem Sv. Križu u našim hrvatskim katoličkim crkvama. Kad nastupa Korizma ljudi se mole Bogu, ispovijedaju se, ne galame i ne igraju običajne igre, sve da bi i mladi to htjeli, stariji u kući to ne dadu. Uvijek se naglašava da su to dani posta i pokore, i da je sve ono što je neprimjereno raditi u to vrijeme prava „grijota”. U tim svetim danima Bog duboko dopire u tišinu smirenih ljudskih srdaca poslije dobro obavljene ispovijedi, ili u smirenoj sabranosti večernje molitve prije poćinka. U tome je Bog uporan i ne napušta svoj puk. Naš dalmatinski puk oduvijek je bio obrana i stup narodne misli, riječi, nošnje, pjesme, plemenitih osjećaja i poštenja. Oduvijek je on svoj pogled upravljao k nebu – k Bogu; on s ponosom upravlja svoje korake k crkvi, on s najvećom poniznošću i skrušenjem prigrbiva svoja koljena pred Bogom u svetoj Euharistiji: njemu diže uzdahe pomoći i vapaje, kao i molbe za oprostjenje grijeha. Naš pravi hrvatski čovjek znađe, što njemu znači vjera njegovu. On s Bogom počinje i svršava svaki svoj posao. Iz vjere crpi snagu za svoj mukotrpan posao i utjehu u danima nevolje, neimaštine i pritisaka. Naš puk je obranio, sačuvao, a čuva i danas najsigurnije narodni život. Ispovijeda jasno i glasno živu vjeru hrvatskoga naroda, naročito puka seljačkoga. Na Čistu srijedu, od davnine, je prema običaju sveta Misa. Ima i onih koji se u to vrijeme još ne otrijezne pa se toga dana tko god od njih namaškara i hodi po selu. Da ga se domaćin riješi, mora mu nešto dati: jaja, kruha, vina i sl. Od onoga, što pojedinci tako sakupe, naprave poslije podne marendu (užinu), „idu raditi budalaštine”, jer im šuška u glavi: poneki kupe bakalar i idu u tavernu, frigaju fritule. Na Čistu

srijedu svaki mora „izisti ribe, ako ne – govore – da ima konjske zube”. Prva nedjelja korizme u nekim dijelovima Dalmacije zove se „kusica-nedilja”. Plesačima ili tancarinima je kraj sezone za tekuće godišće. Dobitak od cijeloga mesopusta toga se dana „pofraja”, opet se frigaju fritule, a znaju u nekim dijelovima Primorja kupiti i škopca, pa ga skuhati. Mnogo je običajnih i obrednih momenata na cijelom našem hrvatskom primorskom tlu, a to znači sve tamo od Pirana u Istri, pa do Sutomora u Boki Kotorskoj. Za vrijeme korizme nekad se nije plesalo, a također ni pirovalo. Naš puk je jeo posna jela srijedom i petkom, a nekoji, koji nisu radili teški posao, postili su za vrijeme cijele korizme. Na nekim našim otocima Čista srijeda je bila prijelomni dan za sve nepodopštine ili funcutarije mladeži i neozbiljnih osoba. Valjalo se očistiti od svega, a najviše od hrane. U crkvu se išlo na Misu i pepeljanje, a upravo po tome se taj dan i nazvao **Pepelnica**. Baš u krajevima uz obalu i na otocima Dalmacije u drevnim vremenima ne bi za živu glavu nitko jeo mrs za svih 40 dana korizme, pa makar da bi i iznemogli. Danas je sasvim drukčija situacija i ljudi se više ne drže starih zavjeta i običaja. Međutim, postarija čeljad, osobito ženske, ni u ovo vrijeme neće ni u svetac, a ni u radni dan u usta staviti mrsno jelo kroz cijelu korizmu. U početku korizme svećenici u crkvama najavljuju biskupov proglas za molitvu i pokoru, a također i u koje se dane može jesti meso. Tada se znadu čuti razne uzrečice: „Proklet bija koga se okusija”; ili za ovo vrijeme krize i nestabilnosti: „Nestalo više vire i zakona!” O korizmi ispjevani su mnogi napjevi i popijevke, koje su brojnije u priobalnim i otočnim, nego li u zagorskim dijelovima Dalmacije.

Veliki tjedan

Glušna nedjelja javlja žalosne dane: oltari su u crkvi pokriveni, primiće se dan muke Gospodinove. Osam dana prije Uskrsa slavi se **Cvjetna nedjelja** ili kako se na nekim otocima zove **Uličnica**. Nazvana je zato što toga dana narod nosi u crkvu grančice ulike ili masline, da ih svećenik blagoslovi. Poslije blagoslova maslinove grančice donesu kući i metnu u sobi na jednu od svetih slika, ili se stavljaju ispod slike. Maslinove grančice se čuvaju,

Urednikova riječ

Poštovani čitatelji,

najprije Vam čestitam Uskrs, taj najveći blagdan kršćanstva. Živimo u vremenu u kom značajni događaji potresaju svijetom, u kom se svakoga dana redaju senzacionalne vijesti na radio i televizijskim dnevnicima. Mi, zajedno sa svojom Crkvom, mislimo ipak da se u povijesti nije dogodilo niti će se u budućnosti zbiti išta značajnijeg od Kristova uskrsnuća. To je senzacija nad senzacijama, novost nad novostima. To je istina koja bi nama kršćanima morala još više poživati i vjerovanje i djelovanje, čitav život.

I u ovome broju našega lista zastupljene su uglavnom sve ustaljene rubrike sa svojim prilozima. Dvama značajnim događajima koji su se zbili u nedavnoj prošlosti, Festivalu folkloru i Pastoralnom sastanku u Vierzehnheiligen, posvetili smo dosta tekstovnog i slikovnog prostora. Donijeli smo i prilično velik broj izvještaja iz naših misija. Kako je rasprava o nazivu hrvatskog jezika još uvijek aktualna, uvrstili smo u ovaj broj „Zrnca o jeziku” i putositnicu „Od Vinkovaca do Zagreba” iz koje se vidi kakvu reformu naziva jezika neki priželjkuju. Uvjeran sam da ćete rado pročitati članak o „Hrvatima u Americi” i govor kardinala Etschegeyara o blagopokojnom kardinalu Štepinu.

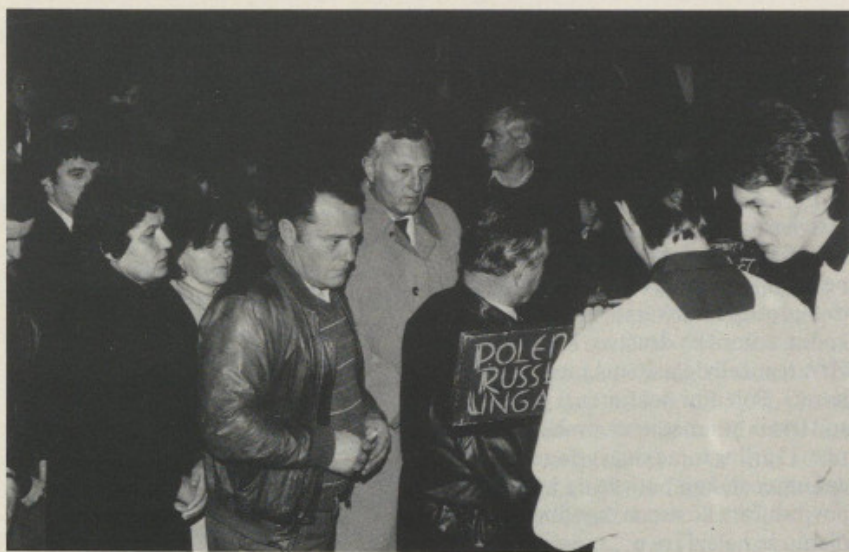
Ugodno čitanje i svako dobro. Javite se!

Odani fra Ignacije, urednik

Procesije s križem na Veliki petak u Južnoj Hrvatskoj – poseban i značajan vjerski doživljaj

jer služe za razne svrhe. Nekih drugih običaja vezanih za Uličnicu ili Cvjetnu nedjelju nema. Osim Uličnice Cvjetna nedjelja naziva se još i **Maslinica**. U sjevernijim otocima Hrvatskog primorja na taj dan ide procesija oko crkve. Kada se procesija, koja je izašla iz crkve i obišla crkvu, povraća pred crkvena vrata, nađe ih zatvorena; unutra su ostali pjevači, svećenik je izvana. Pjevači pjevaju psalme, pa kada svećenik pokuca križem na vrata ona se otvore i procesija uđe u crkvu. Osim maslina narod nosi i grančice palme koje pletu sami: sakristan ih plete za crkvu, svećenika, pjevače i uglednije osobe. On im to daruje, ali mu oni za uzvrat daruju novac. Ujutro se toga dana blagoslivljaju masline. Na Maslinicu sabira sakristan jaja. Ta se jaja poklanjaju biskupu kao nagrada za posvetu svetog ulja. Sakristan odlazi po to sveto ulje na Veliki Petak u samo sjedište biskupovo. Na Veliki četvrtak, kada zvonar zazvoni „gloriju“ (slavu) seljaci prestanu raditi na polju. Čim se začuju zvona, kleknu na koljena i tri puta poljube zemlju. Poslije glorioze ne ide se u polje, nego se kod kuće rade samo lakši poslovi. Djeca se sakupe pred crkvom i zvrčajkama, klepetaljkama i škrgetaljkama klepeću i škrguću oko crkve po danu, sve do druge glorioze, naime do Velike subote. Na Veliki četvrtak i petak djeca idu sazvonarom čak i po selu klepotati, kako bi obavijestili seljane o molitvi, koja počinje u crkvi. Na **Veliki četvrtak** zavežu se zvona i uredi „grob Gospodinov“, koji su nekad čuvali preko cijeloga dana članovi crkvenih bratovština. Zvona su zavezana sve do „Bile subote“, kada se slavilo uskrnuće Gospodinovo. U staro vrijeme pobožna čeljad je postila i „žezinala“ u suho od jedne do druge „glorioze“, tako da netko od njih ne bi 48 uri okusio ni kapi vode. To se zove „postit gloriozu“ na čast muke Spasiteljeve, da bi se time dobilo veliko oprostjenje grijeha. Kroz cijelo to vrijeme moli se na „grobu Gospodinovu“, koji se postavi na jednom oltaru sa strane, pobožno se kleči ili stoji, a ne smije se sjediti. Na Veliki četvrtak puno čeljadi moli sto očenaša, sto Zdravo Marija i sto Slava Ocu na čast muke Isusove za oprostjenje grijeha. **Veliki Petak** je dan korote, žalovanja, ne čuje se žamor i pjevanje. U mnogim mjestima i selima Dalmacije procesija ide po svim djelovima naselja. Tom prilikom pjeva se „Puče moj“ i psalam „Pomiluj mene“. Postoji u puku vjerovanje da je dar Božji, ako se baš na Veliki petak prije procesije umiri vrijeme. Za vrijeme dok traje procesija rasvijetle se svi prozori na kućama, netko svjećicama, a netko „pužićima“. Pužići su male uljene svjetiljke, načinjene od praznih puževih kućica, u koje se nalije ulje i utakne „stin“ načinjen od konca. Na Veliki četvrtak i Veliki petak nema u škropionicama u crkvi blagoslovljenu vodu, škropionice su prazne. U to vrijeme mlađarija pazi na ulazu u crkvu i motri hoće li tko god ulazeci od običaja posegnuti rukom, da zahvati blagoslovljenu vodu. Ukoliko se netko od prisutnih pučana prevari, tada će mu se mlađarija puno rugati. Na Veliki petak veći dio dana stoji se u crkvi, pjeva se

Ljubljenje križa u liturgiji Velikog petka nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Na slici: ljubljenje križa u Frankfurtskoj katedrali.

Muka Gospodinova, a na večer se tuče „Baraban“. Šibe se tuku po bancima ili klupama, a svećenik održa veliku prediku o muci Isusovoj i sedam žalosti Blažene Djevice Marije. Postoji vjerovanje da su šibe od „Barabana“ sretna, a da je najsretnija ona šiba koja na sebi ima tri blagoslova: na Cveticu, na otkrivenje križa i na Barabana. Ni na Veliki četvrtak ni petak, dok su zvona zavezana, ne moli u podne kućna čeljad zajedno, nego svatko u sebi. Na Bilu ili Veliku subotu u crkvi je iza službe Božje blagoslov ognja i vode. Kada ponovno zazvone crkvena zvona, sav narod je kao preporođen. Ljudi se peru i škrope blagoslovljenom vodom. Osobito je kod žena uvriježeno vjerovanje da će, ako se peru blagoslovljenom vodom, ostati zdrave i da „ne će prišćina past“ na njih. U crkvi je puno žamora od veselja, tako da je prisutne potrebno opominjati da se umire. Toga dana se po kućama sve blagoslivlja, a za sve to opisati trebalo bi puno više ispisanih stranica teksta.

Na Uskrs je služba Božja „**Uskrnuće**“ već u ponoć. Iza Mise se blagoslivlja hrana i uskršnja jaja. Uskrs je najveći blagdan. Za mladost ugodniji je Uskrs nego Božić, jer je vrijeme da se sve okiti zelenilom i cvijećem. Stara pučka besjeda kaže: „Božić je rutavac, a Uskar gizdovac“. U našim dalmatinskim selima toga dana, nakon što je minula ponoć, ljudi idu u polje i u vinograde i maslinovim grančicama blagoslivljaju zemlju govoreći: „Kud ja ovom vodom, tu Gospodin Bog svojim blagoslovom“. Tako idu na sve strane i blagoslivlju maslinovim grančicama, koje su blagoslovljene na Cveticu. Blagoslivljaju cijele noći sve do pojave novog dana i izlaska sunca. Pri tom se mole očenaši za mrtve. Ljudi se međusobno pozdravljaju: „Na dobro ti došlo uskrnuće (Isusovo) Gospodinovo!“ Nakon obilnoga i svečanog ručka u selima i mjestima Dalmacije sve je svečano i veselo. Mladost se daje u igru na balote, pucanje u nišan, nabacivanje kame-

nom i skakanje. Tim se igrama zabavlja mladi svijet čitavog dana, a stariji se sastanu negdje na javnome mjestu i raspredju govor o koječemu. Na Uskrs, a to je vrlo stari običaj, seljani jedan drugome ne idu u goste, nego se posjećuju na Uskršni ponedjeljak. Toga dana je mladićima dopušteno da poslije večere otvore ples, koji traje nekoliko sati, i time se završavaju Uskršne svečanosti i običaji.

~

Danas je život surov, jer se živi u iznevjerenim situacijama lažnih obećanja, i jer se zbog toga odmaklo od vjere u Boga, i jer se sve više živi u moralnoj zapuštenosti i zaoštalošću. U susretima s ljudima nema više onih lijepih i iskrenih riječi, dominira psovka i kletva, tako da izgleda čovjeku vjerniku kao da se zbog toga nad njim nebo ruši, a zemlja se pod njim otvara. Ljudi su apatični, bez smiješka na licima. Trpimo sve to i podnašamo mirnoćom nijeme životinje. Ponašamo sve to kao da nismo svjesni ni svoga ljudskog prava! I tako nam prolazi godina za godinom, čini se, kao vječnost, bez promjena. I da nam nema Boga u duši, ne bismo imali nikoga kome bismo se obratili u vapaju: „Ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla!“

Završio bih s prekrasnim Uskršnjim navodom Nikole Bašneca: „Tako se u zajedništvu Božjeg naroda koji slavi Uskršlog, nazire Kristova pravednost i mir i kraljevstvo Božje; crkvena pjesma će reći: kraljevstvo istine i života, kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira. U takvoj sredini uskrnuće nije daleka budućnost, nego je već sada tu nazočno kao kršćanski novi svijet, svijet mira koji je dar Vazma.“

Ivo Belamarić, Zagreb

Opisani običaji odnose se prvenstveno na Dalmaciju i otoke. Neki su zastarjeli zbog liturgijske obnove.

Hrvati u Americi

Ima mnogo podataka koji govore da su Hrvati nazočni u životu Amerike već od samog njezina otkrića.

Najvjerojatnije Hrvati su počeli dolaziti u te krajeve s prvim narodima Europe, koji su malo po malo nastanjivali ove prostore i stvarali, s drugima također, američko društvo. Kada su prvi Hrvati počeli dolaziti u Ameriku, teško je reći. Pojedini dokumenti govore da su Hrvati bili među otkrivačima Amerike. U prilog tome služi vrlo zanimljivi dokumenat, koji potječe od britanskog povjesničara Lawsona iz godine 1714. U njemu se nalazi i ovo: „...pronađeni su ostaci broda (u North Carolini), koji su bili tu dvadeset godina prije dolaska Britanaca...” Pišući također o ostacima brodova Hamilton McMillan piše godine 1880.: „Croatoan Indijanci posjeduju tradicije koje su povezane s osobama – vlasnicima – razbijenih brodova u prošlosti...” Tko bi mogli biti vlasnici tih brodova? Na to pitanje bi mogao odgovoriti Walter Raleigh, koji je u North Carolini osnovao britansku koloniju 20. srpnja 1584. On je zapisao: „...jedno od stabala... u blizini ulaza imalo je oguljenu koru, i pet stopa od zemlje, velikim slovima bilo je napisano CROATOAN...” Poznato je da su hrvatski brodovi išli preko Španjolske u pravcu novotkrivene zemlje. Vjerojatno su neki za trajno ostali u novoj zemlji, a iza sebe ostavili tragove svoga imena i prošlosti. Neki povjesničari misle da je Amerika otkrivena i prije Christofora Colomba, samo je to otkriće tek s njim postalo senzacija.

Otkriće imena „CROATOAN”, urezanog na stablu, vrlo je značajno navlastito po tome što u arhivima Rima i Frankfurtu Hrvate često oslovljavaju kao CROATOANS. Zato se ne treba čuditi da je netko od mornara na stablu urezao ime CROATOAN, a ne CROATIAN ili CROAT, kad je kao CROATOAN već bilo poznato među drugim narodima. Istraživači tvrde da Croatoan Indijanci posjeduju nekoliko hrvatskih riječi. Na primjer, kada žanju žito ili kose travu, onda kažu „pokosi”, što posve odgovara hrvatskom izrazu.

Posve je sigurno da Hrvata u Americi ima u sedamnaestom stoljeću pa nadalje. Budući da je Hrvatska bila kroz

povijest često u sklopu raznih stranih kraljevina, njezini sinovi su u američkim dokumentima često bili označeni kao Nijemci, Talijani, Austrijanci, Prusi, Mađari, ili samo kao Slavoñci, Dalmatinci, a ponekada i Hrvati. Posve je jasno komu pripadaju prezimena: Antunovih, Barovih, Decovich, Cvitkovich, Marinovich, Vidich, Radich, Skrivanich, i tako redom, koji su pod oznakom narodnosti dobivali nehrvatsko obilježje. Vrijedno je pozdraviti brojne pokušaje hrvatskih potomaka u Americi, koji nastoje ispraviti povijesne pogreške u oslovljavanju narodnosti njihovih predaka, koji su djelotvorno sudjelovali u ostvarenju raznih plemenitih dostignuća i osobina američkog društva. Njihovom zaslugom su pojedinci iz prošlosti Amerike nazvani pravim imenom naroda iz kojega potječu. Kod pojedinih imena otklonjene su pogreške iz prošlosti i sada se znade da je riječ o Hrvatima.

Među istraživačima Kalifornije poznato je ime hrvatskog svećenika **Ferdinanda Konščaka** (ponegdje ga pišu Padre Fernando Conosag). Ferdinand je podrijetlom iz Varaždina. Godine 1732. napravio je nacrt i kartu dijela Kalifornije, poglavito rijeke Kolorada, koju je upotrebljavala američka vojska i stotinu godina iza njegove smrti.

Prema „Centennial” iz godine 1947., objavljenom u Allegheny County, Pennsylvania, i „Centennial” iz godine 1949. iz Chicaga, živio je sredinom prošlog stoljeća u Indijani hrvatski mi-

sionar **Joseph Kundek**, rodom iz Ivanić Grada kod Zagreba. Za njega se veli da je govorio nekoliko svjetskih jezika. U povijesti Indijane o. Kundek zauzima značajno mjesto. Pored ostaloga se navodi da je upotrebljavao tamburicu u crkvenom zboru.

Mnogi hrvatski dosljenici pridonijeli su svojom spretnošću, dosjetljivošću i nadarenošću raznim uspjesima američkog društva. Splićanin **Ante Franjo Lučić** je poznat po prvim i uspješnim pronalascima nafte u Texasu početkom ovoga stoljeća. Njemu u čast podignut je veliki granitni spomenik (58 stopa) 9. listopada 1941. u Beamontu, Texas.

Čuvena autobusna kompanija „Greyhound” potječe od dvojice braće Ličana, koji su kao simbol svoje kompanije upotrijebili sliku svoga lovačkog psa. I tako danas ime i znak ove kompanije putuje uzduž i poprijeko po Americi.

O pojedinim Hrvatima stoji također zapisano, da su kao spretni i snalažljivi trgovci imali problema s državnim zakonima. Tako je guverner iz New Orleansa izdao naredbu 8. kolovoza 1774. da se uhapsi **Jeronima Matulicha**, koji preprodaje whiskey, konje i puške Indijancima. Rezultat ove naredbe je nepoznat!

Značajno je podsjetiti da je svečanost otvaranja Panamskog kanala pripala u čast hrvatskom franjevcu iz Bosne, **fra Paškalu Vujičiću**.

Nazočnost Hrvata je uočljiva u skoro svim državama današnje Amerike.

Prisutnost Crkve u Hrvata na američkom kontinentu od neprocjenjive je duhovne i kulturne vrijednosti. Na slici: Mons. Felix Diomartić slavi svoj zlatni svećenički jubilej u Los Angelesu.

Činjenica je da hrvatski čovjek nije iz velike znatiželje odlazio u daleki svijet, nego najčešće iz velike potrebe. Nastojao je osjetiti slast slobode koja mu je u rodnoj zemlji uskraćivana. Želio se uvjeriti u svoje sposobnosti, koje mu je tuđin u vlastitom domu sputavao. Nije htio naglo prekinuti veze s vrednotama koje je baštinio od predaka i ponio preko oceana. Dokaz za to su razna društva koja su naši iseljenici osnivali da bi sačuvali zajedničke odrednice i svoj identitet. Tako već u godini 1861. postoji „POMORSKO ILIRSKO DOBROTVORNO DRUŠTVO” u Brooklynu, zatim „DOBROTVORNO DRUŠTVO” u Hobokenu, New Jersey, koje je kasnije postalo odsjek 33. Hrvatskog Nacionalnog Društva, a sada se zove Hrvatska Bratska Zajednica. Godine 1891. u Hobokenu se pojavljuje hrvatski časopis „NAPREDAK”, čiji izdavač bijaše A. Skrivanich. Zatim i „NARODNI LIST”, koji je također izlazio u Hobokenu, New Jersey, koncem prošloga stoljeća.

U novijoj prošlosti najpoznatija osoba kulturnog života bijaše između Hrvata veliki umjetnik **Ivan Meštrović**. Njegova djela susrećemo u značajnim gradovima Amerike. A na glazbenom po-

družju će poznavateljima operne umjetnosti ostati u sjećanju imena **Milke Trnine** i **Zinke Kunc-Milanov**.

Nazočnost Hrvata u gradu New Yorku prepoznatljivo je uočljiva već od početka ovoga stoljeća. New York je po svojoj raznolikosti svijet u malom. Njegovo veličini i značaju pridonijeli su razni narodi koji su se u njemu naselili. Među njima bijahu i Hrvati, koji su u ovaj grad počeli masovnije dolaziti tek početkom ovoga stoljeća. Posebno naglašen dolazak Hrvata osjetio se nakon Prvoga svjetskog rata. Drugi svjetski rat je prepolovio hrvatski narod i razasuo ga na sve strane svijeta. Dobar broj izbjeglica našao je utočište na ovim prostorima, ili su odavde prosljedili u druge dijelove Amerike.

Na kulturnom području Hrvati su i te kako nazočni u gradu New Yorku. Njujorška gradska knjižnica čuva „Lekcionar” jednoga od najvećih slikara minijature u svijetu, **Jurja Klovića** (1498–1578), kojega umjetnički kritičari nazivaju „Ticijan u minijaturi”.

Prvi put u sedamdeset i pet godina svojega postojanja Metropolitan Museum of Art u New Yorku organizirao je izložbu

živoga umjetnika, a to je bio **Ivan Meštrović**. Kritika ga je oslovila kao najvećeg vjerskog kipara poslije Michelangelaa (New York Times, 6. travnja 1947.).

Nakon osude i zatvaranja zagrebačkog nadbiskupa i kasnije kardinala Alojzija Stepinca, godine 1949., kardinal iz New Yorka Francis Spellman podiže modernu školu u White Plainsu i daje joj ime „Archbishop Stepinac High School”. New York je ponovno počastio kardinala Stepinca kada je 13. prosinca 1979. njujorški major Edward I. Koch pismeno potvrdio da se prostor ispred hrvatske crkve, u četrdeset i prvoj ulici i desetoj aveniji, službeno imenuje „**Cardinal Stepinac Place**”.

Mnogi vrijedni hrvatski umjetnici nastupali su na njujorškim pozornicama ili izlagali svoja umjetnička djela u dvoranama, ali ni u kome slučaju ne smije ostati zaboravljena koncertna izvedba opere „**Nikola Šubić Zrinski**” od Ivana pl. Zajca, pod ravnanjem maestra Ivana Cerovca, u Avery Fisher Hallu Lincoln Centru, 25. travnja 1986.

Nadamo se da je ovih nekoliko podataka o Hrvatima barem djelomično proširilo vidokrug hrvatske prošlosti na ovom kontinentu.

Razmišljanje

Ja, dijete stranca

Možda riječi ovog naslova zvuče posve normalno i obično. Možda bi ih pojedinci samo pročitali i, ne osvrćući se na njih, jednostavno pošli dalje.

Da, neki će to zaista učiniti. Poći će dalje, premda neće otkriti njihovu srž. No, ja ću se zadržati na njima. Pokušat ću iznijeti na papir barem dio od svega onog što se iza njih krije. A krije se mnogo toga.

JA – to JA nosi svatko od nas. I Ti i On, i Ona i Oni. Pa, nosim ga i ja. Vrlo je značajno i vrijedno. Ipak, u pojedinim trenucima teško ga je izgovoriti.

S koliko sam samo ponosa izgovorila to JA kada sam otisnula svoju lađu iz luke svog zavičaja i zaplovila morem života prema tuđoj obali?! Bila sam uvjerena da idem u zemlju kojom teče med i mlijeko. Vjerovala sam da se ostvaruje bit moga života.

Ni slutila nisam koliko teških trenutaka donosi život pod tuđim nebom. Grubo

gledanje sa strance, ismijavanje zbog krivog izražavanja i mnogo puta riječ AUSLÄNDER, koja je gotovo uvijek bila prisutna u mojoj svakidašnjici – sve to boli čovjeka. A komu se potužiti, povjeriti? Ta, svi okreću glavu i „peru ruke” od tebe.

Vijesti i novine – gledaš i čitaš ih. Ali, što zapravo gledaš i što čitaš? Ni jedna jedina riječ, ni jedno jedino slovo ne govori za stranca!

Otac i majka hodaju, trče od vrata do vrata tražeći bolji kruh. No, nitko ni da ih sasluša! Nitko, da barem pokuša shvatiti što se to krije iza naboranog lica, i nitko da shvati kako umorne i klonule ruke su njihove.

Danas to rade otac i majka. A sutra, bit će red i na meni, ako sada ne uložim više truda za bolju budućnost. I, danas sam ja samo **dijete stranca**. Ali, sutra će izbljedjeti ovo dijete i ostati samo strnac.

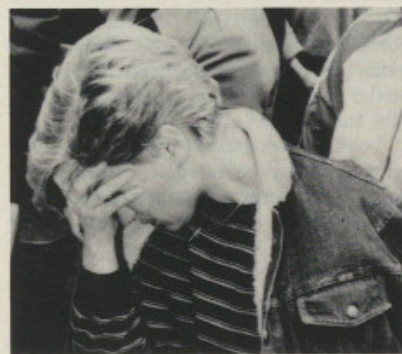
O kako hladna je ta riječ! Da li postoji ijedna zemlja u kojoj me neće njome nazivati? Da li postoji ijedna zemlja

pod koje će svodom ljudi reći da sam domaćin? Ne, sigurno ne postoji.

Ovdje sam strnac. Dođem li u zemlju najljepšega mora, dođem li u dragi zavičaj, svi će reći da sam strnac, jer prešla sam preko kućnog praga, utrnula sam i posljednju iskricu vatre na ognjištu i u krošnji tuđeg drveta savila svoje gnijezdo.

O, Bože moj, kako je teško prihvatiti istinu da ću, ma gdje da budem, gdje da se nađem i ma gdje da dođem, biti strnac.

Strnac dovijeka! *Diana Dolić, Frankfurt*

Od Vinkovaca do Zagreba i ponešto o jeziku

Na gotovo praznom kolodvoru, sunčanog jesenjeg popodneva, ulazim u vlak i tražim prazno mjesto, kako bih se smjestio i u miru mogao provesti nekoliko sati do Zagreba. Vlak kreće, iza nas ostaju Vinkovci, dok bacam pogled na putnike. Sjedom i mislim kako će se u mom suretanju s rodnim kućom ipak ponešto promijeniti. Očeva smrt će sigurno ostaviti traga. Možda i neću odsad tako često navraćati kući, kao da sada. Tama htjedoh odagnati te grube pomisli, misleći na majku koja je još uvijek živa, kad mi pažnju pobudiše susjedi svojim razgovorom. Uzeh u ruku tjednik „Danas“, kako bih se obranio od nadolazećeg političkog žongliranja naroda putujućeg. Za takvu vrstu razgovora, poslije tužnih dana, i nisam imao interesa. Ali, što je vrijeme dalje odmicalo, moja nepristojna znatiželjnost bivala je sve jača, te sam ne htijući ponešto čuo.

Jedna šarmantna gospođa, pedesetih godina, držala je mladom bračnom paru „političko predavanje“. Nije mi bilo teško otkriti – govor ih je odavao – da spomenuta gospođa dolazi negdje iz Srbije, a mladi bračni par iz okolice Zagreba.

O Bože, ala je goropadno branila ta otmjena dama sve što se zbivalo u Srbiji: i okupljanja, i novine, i mlade nadobudne političare, koji su trebali nešto ispraviti, što su opet neki stariji neoprezno dopustili.

Bračni par je od vremena do vremena klimanjem glave potvrđivao, iako su mu crte na licu iskazivale duboko neslaganje.

Budući da sam redoviti čitalac, pored zagrebačkih, i beogradskih tjednika, nije mi bilo teško otkriti u njezinu političkom rječniku šablonski način mišljenja „Nina“ i „Duge“. Ali ona je to tako uvjerljivo i zanosno izlagala da neupućenom slušatelju ne bi ništa drugo preostalo, nego da pomisli kako je rječita gospođa jako inteligentna žena. Jedva se suzdržah da joj ne proturječim, da joj ne rekнем, kako je sve to besmisleno i bez nekih osnova. Ali svladah se pri pomisli da mi ovih dana jedna žučna diskusija ne bi pristajala. Tko zna kamo bi me i odvela? A bio sam se uputio u pravcu Zagreba, prema aerodromu. Ipak, ne potraja dugo moja šutnja. Kad je gospođa „prekardala“ svaku mjeru, kako bi rekli naši stari, u svojim pogledima i „istinama“, ne mogoh se suzdržati i upitah je onako rječito zanesenu, nije li malo zastranila, kad k vragu šalje sve one koji su dopustili da se u ovoj državi govori toliko jezika, jer su nas oni, kako je dodala, i zavadili. „Ah da imamo jedan jezik“, uzdahnula je, „i ekonomija bi nam bila bolja“. A na moj ponovni upit, bi li to trebao biti engleski, pogledala me je sažaljivo valjda misleći da tko tako „glupo“ pita, mora da je i sam glup. Ali kad joj nakon „neumjesne“ šale rekoh, kako bi bilo lijepo da o jeziku i jezicima raspravljaju

Zgrada Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu. Hoće li se i ubuduće tako zvati?

jezični stručnjaci, ispalila je kao iz topa, da su nas ta gospoda jezikoslovci i pozavladali.

O Bože, pomislih pomalo zbunjen, koje li kontradikcije u glavi te šarmantne gospođe. Samo nekoliko minuta prije držala je „predavanje“ o tome, kako treba poskidati te stare birokrate, nepismenjakoviće, političare, koji su, naglasila je jetko, državu upropastili. „Stručnjaci su nam potrebni“, nadodala je. A sada, vidi vraga, ne trebaju nam stručnjaci. O tempora o mores, uzvuknuli bi stari Latini, pristrane li žene!

Budući me je gospođa neobično, i dušom i tijelom, a napose rječnikom, na jedan tjednik podsjećala, sjetih se čudnog teksta iz tog tjednika. Naime neki poznati, a opet nepoznati autor, tvrdio je kako je govor o dvije varijante smiješan, kako postoji samo srpskohrvatski, da bi nakon nekoliko redaka, zabravljajući, ustvrdio da govori srpskim jezikom. Očito, za moju susjedu u vlaku, taj bi u pitanjima jezika bio daleko mjerodavniji od jednog Brozovića, Silića, Anića ili Katičića; samo kad bi ono srpskohrvatski još mogao kako (hokus pokus) pretvoriti u srpskohrvatskoslovenski ili jugoslavenski (a bilo je i takvih naziva u jednoj nama dobro poznatoj, takozvanoj staroj Jugoslaviji).

I opet ne mogoh izdržati, a da se ne sjetim Krležinih riječi o jeziku, koje sam tamo negdje u „Jeziku“ pročitao:

„Sastali su se 'eksperti' Novog Sada i Zagreba da pišu rječnik zajedno s kroatizmima i srbizmima, a oni nameću svoje srbizme i brišu kroatizme gdje mogu. Pusti, brate, kroatizme, jesu li pametni ili nisu, tu su. A radilo se u ono vrijeme o tome, da je 'ožujak' bio zabranjen i 'srpanj' nije smio da živi.

Smatraju to nekom hrvatskom karakteristikom nacionalnog identiteta, pa brišu, a to je besmisleno“.

Taman, nakon kratke meditacije, htjedoh „predavačici politologije“ postaviti pitanje, kad me prekide okružena ljepša strana bračnog para, dajući joj jasno do znanja da se ne slaže s njezinim „predavanjem“. Šarmantna gospođa pogleda je zbunjeno. Valjda je pomislila, kako je „predavanje“ našlo plodno tlo. Kojeg li profesionalnog razočaranja!

Ubrzo se pojavio Zagreb. Moradosmo ustati i krenuti prema izlazu. Ne oklijevajući uzeh tešku torbu „predavačice“ i ponesoh je prema izlazu. Iako nimalo oduševljen njezinim „predavanjem“, nisam zaboravio da je žena. Ljubazno mi je zahvalila i otišla svojim putem.

Sutradan, dok sam sjedio u avionu, koji je dižući se iza sebe ostavljao maglom ovijeni Zagreb, sjetio sam se ponovno nepoznate mi gospođe iz vlaka. Postala mi je najednom nekako draga. Nisam si mogao objasniti zašto. Možda, jer je bila tako glasna i iskrena. A možda i zbog toga jer sam čitajući novine uočio jednog od onih naših hrvatskih kameleona, koji mijenjaju boju prema vremenu i okolišu, koji su do jučer pljuvali po onome na što se danas zaklinju, koji su zasigurno jako zaslužni da mnoga djeca iz Dalmatinske Zagore, Zagorja, Hercegovine... ovdje u Njemačkoj govore onim jezikom, za koji je ona gospođa iz vlaka onako zdušno navijala. Neka, neka, pomislih. Možda ću joj, ako je ikada više sretne, moći parirati njemačkohrvatskim. Zar ne zvuči lijepo kad se kaže: šenkovati, špilniti, gebeniti... Neka i dokinu hrvatski književni jezik, njemačkohrvatski neće moći. Luka A. Marković

Kardinal Stepinac – svjedok istine, pravde i ljubavi

U povodu 29. obljetnice smrti kardinala Stepinca (10. veljače) održane su diljem Crkve u Hrvata, kako u Domovini, tako i u inozemstvu, svečane sv. Mise preko kojih se govorilo o divnom liku i svetačkom životu velikog Pokojnika. Tako je u zagrebačkoj katedrali Misu predvodio, okružen brojnim svećenicima i mnoštvom Božjega naroda kardinal Franjo Kuharić. On je, kao i nadbiskup Pavlišić, govorio o životu i radu kardinala Stepinca. Posebna spomen-Misa održana je u župnoj crkvi Stepinčeva rodnog mjesta Krašića. Istoga dana, 10. 2., predsjedao je spomen-Misi u crkvi Hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu kardinal Etchegaray. On je održao i zapaženu propovijed koju (prema AKSI od 17. 2. 1989.) donosimo u cijelosti:

Dragi prijatelji,

Prigodom 400. obljetnice ove hrvatske svetojeronimske crkve, koju je podigao Siksto V., franjevačkonventualaci Pontifiks „između Istoka i Zapada“, slavimo večeras svetu Misu u povodu 29. obljetnice blažene smrti kardinala A. Stepinca. Vjernost njegovoj uspomeni ne tiče se samo Hrvata koji su zahvalni svome Pastiru, nego se tiče i sveopće Crkve, u čast jednoga biskupa koji se jednoga dana usudio reći: „Kad bih imao stotinu života, sve bih ih dao da Crkva Božja živi“.

Dvije godine prije njegove smrti našao sam se u molitvi u katedrali u Zagrebu, dok se njezin pastir lagano gasio, zatočen godinama u svom rodnom selu Krašiću. Šesnaest godina poslije njegove smrti, prigodom tisućljeća marijanskog svetišta u Solinu, vratio sam se u istu katedralu, a kardinal je izgledao nazočniji nego ikad: njegov je grob bio pokriven cvijećem, svijećama, pločicama zahvalnosti. Po treći put vratio sam se u Zagreb na sprovod njegova nasljednika, kardinala Franje Šepera: osjetio sam tada kako je A. Stepinac uvijek živ u srcu Hrvata, živeći životom koji izvire iz same njegove smrti. I tako nas mučenici podsjećaju na Kristovu riječ: „Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali ne mogu ubiti dušu“ (Mt 10,28).

Duh A. Stepinca bio je tako strog, tako snažan da ga ništa nije moglo ni skrenuti s puta ni saviti. Snaga njegova duha dugovala se njegovoj prožetosti Duhom

Božjim. Čovjek molitve, čovjek kontemplacije, cio je njegov život bio razjašnjenje njegova gesla: „U tebe se, Gospodine, uzdam“, vedar poklik koji odjekuje kroz sve Psalme. „U tebe se, Gospodine, uzdam“. Predanje u vrijeme rata, progona, oluje, noći i magle. Načelo usidreno u Bogu, da bi se zatim moglo više

Kardinal Alojzije Stepinac za vrijeme svoga zatočeništva u rodnom Krašiću

Hodočašće hrvatskih katolika iz Bavorske regije u Altötting održat će se 2. srpnja 1989. godine. I ubuduće će to hodočašće biti uvijek na prvu nedjelju mjeseca srpnja.

računati na sebe same, na druge, na sve druge. To je obilježje koje žrtvi dopušta da ne očajava zbog svoga mučitelja.

„U tebe se, Gospodine, uzdam“. Iz tako čvrste nade proizlazila je neustrašiva hrabrosti jednoga Kardinala, junačkog svjedoka istine, pravde i ljubavi. Pravo na ovaj dan kad je prije podne Sveta Stolica objavila dokumenat „Crkva pred rasizmom“, dobro je navesti jednu od homilija Alojzija Stepinca za blagdan Krista Kralja, čiji mu je spomendan dopuštao da u vrijeme svoje pastoralne slobode govori kao prorok Božji. Evo što je naglasio u svojoj katedrali 25. listopada 1942.: „Svi narodi i rase potječu od Boga... Svaki narod i svaka rasa ima pravo na život dostojan čovjeka: svi oni bez razlike, bili pripadnici ciganske rase ili koje druge, bili Crnci ili uglašeni Evropejci, bili omraženi Židovi ili ponosni Ariji, imaju jednako pravo da govore:

Oče naš, koji jesi na nebesima... Zato je katolička Crkva uvijek osuđivala, a i danas osuđuje, svaku nepravdu i nasilje, koje se počinja u ime klasnih, rasnih ili narodnih teorija“.

Papa Montini, tada nadbiskup u Milanu, služeći zadušnicu za kardinala Stepinca, rekao je: „Kristova se patnja nastavlja... Bilo je potrebno da Krist trpi (Lk 24,46), potrebno je da Crkva trpi. Zbog svoje vjernosti Kristu. Zbog svoje autentičnosti. Da obnovi svoju sposobnost da govori svijetu i da ga spasi. Mučeništvo je jedan od njezinih milosnih darova“. Smrt kardinala Stepinca podsjeća nas da je Crkva uvijek Crkva mučenika. Svaki je kršćanin postao da bude mučenik, a mučenici su upravo oni koji rađaju kršćane. Već u 14. stoljeću Hrvatska je ponudila Svetoj Zemlji mučenika, prvoga kanoniziranoga (od Pavla VI.), Sv. Nikolu Tavelića. Crkva koja se ne bi sjećala svojih jučerašnjih mučenika i koja ne bi otkrivala svoje današnje mučenika, ne bi mogla prisvajati čast da se zove Kristovom Crkvom.

Dragi prijatelji, zahvaljujemo Gospodinu koji nam večeras daje svjetlo da prepoznamo, slijedeći kardinala A. Stepinca, sve one koji kao on, u Hrvatskoj i u cijelom svijetu, u sadašnjem trenutku svjedoče po svaku cijenu svoju nepobjedivu vjeru u Boga, pobjednika smrti i Gospodara povijesti. Amen.

Sudbine

Ptice umiru pjevajući, a ljudi moleći

Uoči Uskrsa primio sam brzojav iz Zagreba ovakvog sadržaja: „Dođi u utorak na sprovod. Umro je Trenk. Marijana”. Pročitao sam brzojav još nekoliko puta, jer nisam mogao doći k sebi od iznenađenja i žalosti. Tko je bio Trenk? Zašto me je ta tužna vijest tako duboko dirnula da sam ostao sjediti na stolici kao prikovan?

U sjećanje su mi se počele vraćati prve poratne godine, a posebno 1948. Naime, te sam godine pošao u prvi razred pučke škole zajedno s grupom vršnjaka iz moje ulice. Svi smo bili mršavi i slabašni, a da bi nam kosti ojačale, morali smo za vrijeme odmora piti riblje ulje. U ono vrijeme školskih kuhinja još nije bilo, pa su mnogi od nas imali za doručak samo komadić starog kruha ili kakvu polutrudu, uvelu jabuku. Već prvih dana upao mi je u oči jedan plavokos, dobro razvijen dječak (u ono vrijeme biti razvijen!) koji je za vrijeme odmora, stojeći postrance, polako grickao mirisni, domaći bijeli kruh, premazan džemom od marelica ili šljiva. Možete si to predočiti: sva djeca jedu tvrđi, stari, crni kruh, a taj čutljivi dječak mirisni, bijeli. Jednog dana, vidjevši da netremice gledam kako jede svoj obrok, prelomi polovicu i dade je meni. Od tog dana dijelili smo njegov, kak mi kajkavci velimo, gablec, i postali nerazdvojni prijatelji. Bio je iz dobrostojeće obitelji koju ni rat nije osiromašio, a govorilo se da imaju bogatu rodbinu u Americi koja im obilno šalje pomoć u novcu i robi. Skoro svako dijete dobije svoj nadimak u školi pa smo tako i Josipa (to mu je bilo pravo ime) nazvali Trenk jer se govorilo da mu je pradjed bio pandur baruna Trenka. Moj prijatelj Trenk je postao u neku ruku naš vođa, i to ne samo u razredu, nego i na vjeronauku. Makar su to bile teške, poslijeratne godine, nitko od naših učitelja nije nam zabranjivao da idemo na vjeronauk. Jedini je Trenk nosio zlatni lančić s križićem oko vrata, no nitko mu ga od učitelja nije pokušao skinuti s vrata. I tako su prolazile godine. Iz pučke škole smo prešli u zanate, gimnazije, a jedan od nas je otišao u sjemenište.

Sredinom pedesetih godina pojavila se nova moda: mladi ljudi iz naše Domo-

vine počeli su bježati preko granice, na Zapad. Jednoga dana donese mi listonoša pismo iz Francuske. Bilo je od Trenka koji je preko ljetnog raspusta, ne govoreći nikome ništa, prebjegao u Italiju i produžio za Francusku. Pisao mi je kako mu je lijepo, nagovarao me da i ja pobjegnem preko granice pa ćemo zajedno po svijetu. Poslušao sam ga, no vidjevši nakon dva dana da sam umjesto na Zapad krenuo na Istok, duboko razočaran vratio sam se natrag u moj Zagreb.

Prolazile su godine, a od Trenka ni traga ni glasa. O njemu su počele kružiti nevjerovatne priče: netko ga je vidio u Alžiru, jedan pak u francuskoj Indokini, a jedan, koji je bio pomorac, kako mu maše s rta Dobre nade. Trenkov bijeg i njegov misteriozan nestanak teško je pogodio njegovu majku (otac mu je već prije umro). Molila je Boga da joj se sin vrati ili da se bar javi da je još živ. Tražila ga je preko Crvenog križa, diplomatskim kanalima, no sve uzalud. Nitko nije znao što se dogodilo s Trenkom. Od tuge i bola umre Trenkova majka, spominjući do posljednje ure njegovo ime.

Nekoliko godina kasnije pojavi se Trenk iznenada, kao što je i nestao, u

Zagrebu. Uzeo je taksi koji ga odveze do rodne kuće. Našao ju je zaključanu i zapuštenu. Spopadoše ga crne slutnje i on se uputi u policijsku stanicu da se raspita za majku i sestru. Za majku mu ne rekoše ništa, a za sestru Marijanu kazalo se da se udala i da živi u blizini. Prve riječi koje je uputio sestri bile su: „Gdje je mama?” Kad mu sestra reče da je malka umrla prije tri godine od tuge i bola za njim, poteku mu niz još uvijek lijepo lice suze, a snažno tijelo potrese grčevit plač. Jecao je kao malo dijete ponavljajući riječi: „Mama ja sam te izdao, ja sam te pokopao, ja sam kriv za tvoju preranu smrt! Boreći se u Legiji stranaca za tuđe interese, zaboravio sam na te. Zaboravio sam tebe koja si mi život dala i učila Boga i brata čovjeka ljubiti. Što mi vrijede milijuni franaka koje sam zaradio boreći se uzduž i poprijeko afričkog kontinenta kad mi tebe više nema?”

Od tog dana, rekla mi je u telefonskom razgovoru njegova sestra Marijana, Trenk je provodio čitave dane na majčinu i očevu grobu klečeći i moleći za njih. Nije se obazirao na kišu i snijeg, nije osjećao hladnoću ni mokro odijelo na sebi. Jednog jutra, dok su ptice naviještale da je proljeće pred vratima, radnici koji uređuju groblje Mirogoj, našli su Trenka kako nepomično kleči sklopljenih ruku. Bio je mrtav. Smrznut. Na licu mu stajale dvije suze, koje je noćna hladnoća zaustavila na pola puta.

Ivek Milčec

I Trenk je sudjelovao na crkvenim slavljinama, ali se „zaboravio” i kući vratio poprilično kasno

PROMJENE ADRESA

Hrvatska katolička misija Freiburg im Breisgau dobila je novu adresu: Ludwigstrasse 210, 7800 Freiburg i. B.

Od prvoga travnja prostorije Hrvatske katoličke misije Rüsselsheim nalaze se na novoj adresi: Im Kleinen Rahmsee 21, 6090 Rüsselsheim, tel.: 06142/12270.

KRATKE I ZANIMLJIVE VIJESTI

Nepovredivost ljudskoga dostojanstva

„Ljudsko dostojanstvo je nepovredivo“, glasi moto za ovogodišnji Tjedan inozemnih sugrađana koji će se održati od 25. do 30. rujna. Ekumensko vijeće svih Crkva u SR Njemačkoj odlučilo se za taj moto, jer je i nakon četrdeset godina od stupanja na snagu Saveznog ustava u Njemačkoj dostojanstvo stranaca „mno-gostruko povrijeđeno“. Nespojivo je s ljudskim dostojanstvom da izbjeglice koji nisu dobili azila bivaju vraćeni u ratna i krizna područja ili da azilanti ne mogu kroz više godina dobiti zaposlenja. U svakom slučaju hrabra riječ ekumenskoga crkvenog vijeća.

R. Reaganu katoličko odličje

Katolički Malteški viteški red odlikovao je posebnim odličjem bivšega američkog predsjednika **Ronalda Reagana**. Odličje mu je predano za obranu kršćanskih vrijednosti i zbog izražene kršćanske zauzetosti na socijalnom polju.

To je ljubav (kršćanska)!

Za vrijeme našega odmora u Južnom Tirolu (Austrija) pozvala nas je jedna obitelj na šetnju po šumi. Otac obitelji gurao je u uzbrdici bicikl na kojem je sjedio njegov sin uzetih nogu. Ušli smo u razgovor. Obitelj je posvojila to dijete, iako je imala troje vlastite djece. Rođena ga majka nije htjela imati, niti zadržati. Uzeli su ga drugi – iz ljubavi prema Bogu i čovjeku koji trpi. Dečko se izvrsno osjeća. Ponosan je na svoje „nove roditelje“. Ima Boga!

K. Gunst, Mainz

Nimalo gori od Nijemaca

Među Nijemcima u Njemačkoj vlada mišljenje da su strani radnici skloniji kriminalu od domaćeg stanovništva. Međutim, to nije točno. Na primjeru Frankfurta na Majni to izgleda ovako. Iako stranci sačinjavaju 25 % cjelokupnog pučanstva u metropoli na Majni, njihov je udio u kriminalnim djelima godine 1988. iznosio samo 21,6 %. Godine 1987. tražile su njemačke vlasti u Frankfurtu izgon za 840 stranaca, a godinu dana kasnije samo za 614.

Molitva ozdravlja

Vijest iz Sjedinjenih Država da teški bolesnici koji mole uzimaju manje lijekova i da brže ozdravljaju, nije za kršćane nikakva senzacija. Ipak je ta vijest značajna: kršćane podržava u njihovu uvjerenju, a nevjernike navodi na ozbiljno razmišljanje. U cjelovitom kršćanskom životu djela, svjedočenje i molitva idu zajedno. „Lijepo izrečena krunica donosi svijetu više mira nego oni koji demonstriraju za mir“, reče nedavno novi salzburški nadbiskup Eder. „Začuđuje – napisu jedan novinar – da u rukama demonstranata, pa ni kršćanskih, nikada ne vidimo krunice.“

Rasizam ponovno osuđen

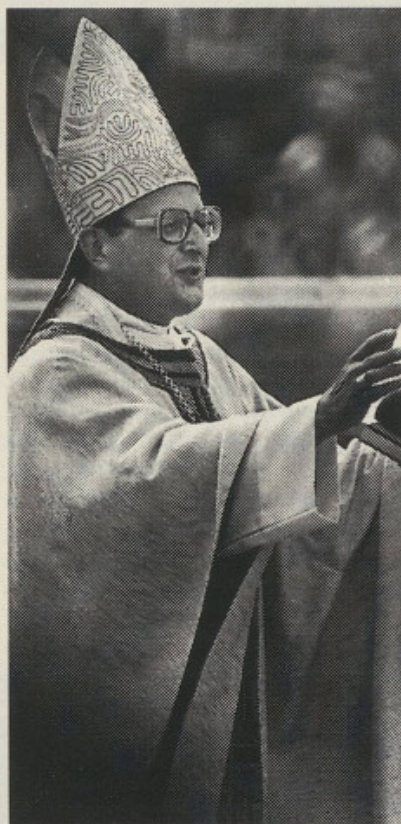
U dokumentu koji je pripremila komisija „Pravednost i mir“ osudila je Sveta Stolica vrlo oštro svaku vrstu rasizma i antisemitizma. „Tko njeguje rasističke misli ili stavove, griješi protiv konkretne Kristove nauke“. Jednom vrstom rasizma smatra Sveta Stolica mržnju protiv stranaca i smatra da „useljenci, gastarbajteri i izbjeglice moraju uživati ista prava kao i ostali građani.“ Države u kojima žive stranci moraju, prema dokumentu, onemogućiti i kažnjavati svaku vrstu napada na strance.

Roditeljski stres i dječje nevolje

Oko 20% djece i mladih u Saveznoj Republici Njemačkoj trpi od ozbiljne duševne i socijalne zapostavljenosti. Toj se djeci često daje na znanje da su „dosadno zlo“, „klada na nozi samorazvoja svojih roditelja“. Sadašnje njemačko društvo nije uopće prijateljski raspoloženo prema djeci. Prometni udes krivac je broj jedan za smrt mladih, a potom, na drugom mjestu dakle, samoubojstvo djece i mladih. Prema opreznim proračunima godišnje biva zlostavljano, tjelesno i duševno, 300.000 djece i mladih. Dublji uzroci toga nesretnog stanja nalaze se uglavnom u roditeljskom „socijalnom stresu“, posebno u njihovim poslovnim i društvenim problemima. I hrvatski roditelji u Njemačkoj moraju praktično i konkretno odgovoriti na pitanje: zaraditi više ili odgojiti bolje djecu. Crkva je svom dušom svojom za tu drugu alternativu.

Novi kölnski Nadbiskup

Kardinal Joachim Meisner preuzeo je u nedjelju 12. veljače 1989. godine upravu velike (najveće!) kölnske nadbiskupije. Na početku pontifikalne Mise predao mu je apostolski nuncij, nadbiskup Josip Uhač, bulu imenovanja. Na uvođenju kardinala Meisnera u novu službu bilo je nazočno pedesetak biskupa iz cijeloga svijeta, među kojima i zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Kuharić. U prepunoj kölnskoj katedrali

Kardinal Joachim Meisner, novi kölnski nadbiskup

(prisutno je bilo oko 12.000 ljudi) pozvao je kardinal Meisner na čuvanje identiteta Crkve. „Ne prilagođivanje duhu vremena, nego vraćanje Gospodinu Isusu, ostaje trajna zadaća Crkve“, rekao je Meisner i nastavio: „Crkva ima čuvati svoj profil i na tržištu mogućnosti pokazati svoju zastavu.“ Naglasio je potrebu novog evangeliziranja i rekao da pruža ruku svima za koje, snagom svoje službe, ima odgovornost. „Zajednički, završio je, možemo ispuniti Božji naum.“

Treći festival hrvatskoga folklora u Ludwigsburgu

Stoljetni ples i pjesma zemlje Hrvatske

„Sve ono što je lijepo, dobro i istinito Crkva želi njegovati, čuvati i razvijati. Sve pozitivne vrednote, vrednote duha i tijela te vjerske i narodne baštine, hrvatske misije u inozemstvu brižno čuvaju i prenose mlađim naraštajima. Jer, biti otkinut od matičnog stabla, od rodnog korijena, znači venuti i umirati. Naše su misije s bogatim i mnogostrukim radom već ušle u povijest. Dio hrvatske baštine jest i **hrvatski folklor**. To je **narodna umjetnost** nadahnuta stoljetnom tradicijom koja ne stari. To je dio živog umjetničkog organizma koji živi u narodu, s narodom, od naroda. I s nama Hrvatima u SR Njemačkoj, u inozemstvu uopće! Vrsni poznavatelji folklora tvrde: „Ni po čemu ne možemo poznati čud, značaj i stupanj civilizacije nekoga naroda koliko po narodnom plesu. **Ni jezik, ni pjesma ne odaju toliko svojstvo nekoga naroda kao narodni plesovi i kola**“. Po svojoj ljepoti, raspjevanosti, osebnosti, živahnosti i raznolikosti **hrvatski folklor spada među najljepše u Evropi**. Danas će nas naši mladi povesti u drevnu povijest naših djedova i pradjedova, na grudu hrvatsku. U krvi, duši i srcu ove mladeži zasvirat će i propjevati stoljetna pjesma zemlje Hrvatske.”

Tim je riječima, u popodnevne sate 29. siječnja 1989. godine, pozdravio naddušobrižnik o. Bernardo Dukić, glavni organizator Trećega festivala hrvatskog

folklora u Njemačkoj, sedamnaest folklornih skupina iz šesnaest hrvatskih katoličkih misija i mnoštvo od 1.500 hrvatskih katolika koje je došlo u ludwigsburški **Forum na Trgu** da bi uživalo u folklornom umijeću svojih mladih.

Prije podne proslavljena je u istoj foramskoj dvorani u Ludwigsburgu svečana sv. Misa koju je predvodio, u koncelecijaciji s dvanaest hrvatskih svećenika, **mons. Jürgen Adam**, biskupijski referent za katolike drugoga materinskog jezika. Misa je slavljenja na hrvatskom, jer je poznati i angažirani Monsinor naučio „dragu hrvatsku riječ“. Svaka mu čast! Na početku euharistijskog slavlja uputio je okupljenim vjernicima, a bilo ih je oko 1.200 (toliko je sjedećih mjesta u dvorani!), tople riječi i dobrodošlicu, na hrvatskom i njemačkom, **fra Petar Vučemilo**, voditelj misije Ludwigsburg. Misnu pjesmu predvodio je misijski VIS „Marjan“, a sviranje misijski orkestar pod vodstvom **prof. A. Klinca**. Bilo je lijepo, samo nam se čini da narodna, pučka pobožna pjesma nije došla dovoljno do izražaja. A bez naroda nema Crkve!

Propovijedao je monsinjor Adam. Najprije ne hrvatskom, a potom na njemačkom. I jedan i drugi dio propovijedi bio je lijepo smišljen i poručljivo izgovoren. Okosnicu propovijedi činila je

Mali Mijo S. i Marijo T. pridružili su se waiblinškoj folklornoj skupini i do suza nasmijali publiku. Bio je to pravi show kakav je u svoje vrijeme znao priređivati Pišta Babli

poznata pripovijest o pauku koji ispleo divnu mrežu da bi, zaboravivši se, pregrizao nit koja je mrežu povezivala sa stablom i srušio se u ponor. „Nit prema gore“, prema Bogu, ne smijemo prekinuti, jer je opasnost da se uništimo, rekao je Monsinor, budući da nitko od nas svoga života ne može protumačiti niti razumjeti bez Boga. Vezu, nit koja povezuje s Bogom, nastavio je, treba tražiti u slušanju Crkve, u slušanju Svetoga pisma i u osluškivanju vlastitoga srca. Potom je uputio hrabre, kršćanske, svjedočanske riječi našim mladima na njemačkom, koje smo otisnuli na posljednjoj stranici ovoga broja našega lista.

Znakovito je bilo da je velik broj mladih i odraslih vjernika pristupio k Stolu Gospodnjem da bi blagovao Kruh života.

S „kruhom svagdanjim“ koji je ponuđen u pauzi teklo je sve u najboljem redu. Ukusan „kruh“, ljubazna posługa i sklad u predvorju potvrđivao je tako veliku i dragu istinu da je Hrvat stvarni Europejac, i to Zapadni.

A onda natjecanje folklornih skupina u folkloru! Priredbi je prethodilo nekoliko kratkih i sadržajnih pozdravnih govora: p. Dukića, dekana Kopfa i monsinjora Adama. Sve je bilo kratko, jasno i lijepo. Mons. Adam je i otvorio festival (vidi njegov govor na narednoj stranici!).

Na početku, a to je već tradicija, hrvatska i njemačka himna koje prate na mandolinama tamburaši iz misije Pforzheim-Bruchsal, pod ravnanjem **g. Stjepana Kantolića**. Oni pjevaju i sviraju i nekoliko poznatih pjesama. A potom koraci mladeži, živopisne nošnje, pjesma. Žiri od tri člana – **Hrvoje Radić, Mir-**

Kroatisches katholisches Jugendtreffen Festival der Folklore „Lobet den Herrn beim Reigentanz“ Ludwigsburg 29. I. 1989 Susret hrvatske katoličke mladeži

Folklorno natjecanje u Ludwigsburgu otvorila je grupa iz Aalena (na slici) plesom „Podravine“

jana Rivić, Janko Marinčić – s najvećom pozornošću prati sve što se događa na pozornici, bilježi i ocjenjuje koreografiju, tehniku i nošnje. Trebao je ocjenjivati i ansamble, tj. pjevanje. No, to će valjda naredni put ući u propozicije.

Prošlogodišnji pobjednik u Frankfurtu – **Ludwigsburg** sa svojom „Jaskom” – uveo je mlade, sâm izvan konkurencije, u folkloraske nadmetanje u kom su se ogledali: **Aalen** s „Podravinom”, **Wuppertal** sa „Slavonijom”, **Göteborg** (Švedska) s „Međimurskom pisanom nedjeljom”, **Balingen** s „Bunjevcem” **Lüdenscheid** s „Posavinom”, **Offenbach** s „Baranjom”, **Frankfurta.M.** sa „Slavonijom”, **Darmstadt** s „Čirom”, **Bielefeld** s „Podravinom”, **Pforzheim-Bruchsal** s „U Bunjevcu salaš bili”, **Waiblingen** s

Ludwigsburške „Kraljice” osvojile su dva zlatna odličja: za prvo mjesto i za nagradu publike. 31.3.1989. u 21.30 sati bit će prikazane na Prvom programu njem. televizije.

„Croatia-ensemble” iz Frankfurta zadovoljila se drugim mjestom. „Pjevanje nas je pomelo”, reče popularni voditelj frankfurtskih folklorasa dr. Lucić (lijevo, gore).

„Posavskim plesovima”, **Göppingen** sa „Slavonijom”, **Ulm** s „Plesovima s otoka Silbe”, **Ludwigsburg** sa „Slavonskim kraljicama”, **München** s „Bosansko-hercegovačkim kolom” i **Esslingen** s „Bunjevcem”.

Bio je pravi užitak, svojevrсни duhovni ugođaj i neosporno hrvatski doživljaj promatrati ples hrvatske mladeži, njihovu pjesmu, njihove raskošne nošnje. Puno, puno su uznapredovali od posljednjeg festivala u svakom pogledu. Bravo, mladeži naša! Pljesak, odobravanje, ovacije teško je bilo i vrsnim voditelja programa – **Nadici Markovica i fra Boži Vuleti** – smiriti, stišati. Narod je bio ponesen. U sivilu njemačkog podneblja narod je u plesovima svoje mladeži gledao svoja izvorišta, sebe, svoju

povijest, svoju kulturu i – pozdravljao ih, nestašno i iskreno kao dijete kad susretne svoju odsutnu majku. Ni jedan ples nije nikoga u dvorani ostavio ravnodušnim. Svi su na svoj način bili posebni lijepi. Šteta samo da su se neki u nekim točkama ponavljali! To bi trebalo izbjeći. Svijet je bio zadovoljan. Iako je ovaj festival imao maratonske crte, ljudi su ostali do kraja u radosnom i opuštenom raspoloženju ponavljajući gotovo iza svakog kola: „još” ili „Zugabe”, već prema tome da li su bili mlađi ili stariji. Taj dragi i dobri hrvatski puk! Dobar je bio i žiri, ali on se vodio, tj. morao voditi svojim zakonima i vrednovanjima svih plesova. Imao je neu-

Plesom „U Bunjevcu salaš bili” osvojila je grupa iz Pforzheim-Bruchsala treće mjesto i brončanu medalju

godan i težak zadatak koji je, po općem mišljenju, uspješno i pravedno riješio. Ni poslije objave „mišljenja“ žirija nije bilo većih negodovanja, rasprava i pravdanja. Žiri je presudio: „Na Trećem festivalu hrvatskog folklora prvo je mjesto pripalo Ludwigsburgu, drugo Frankfurtu na Majni, a treće Pforzheim-Bruchsalu“. Prva je ekipa dobila zlatnu, druga srebrnu, a treća brončanu medalju. Uručio ih je mons. Adam. Osim toga, pohvaljene su još tri ekipe: Ulm, Waiblingen i Esslingen. Svih šest ekipa – nagrađene i pohvaljene – nastupit će na 19. susretu hrvatske katoličke mladeži u Offenbachu, 30. travnja 1989. godine. **Nagrada publike**, što je bilo i za očekivati, jer se folklorni festival održavao u Ludwigsburgu – pripala je ludwigsburškoj ekipi. Ludwigsburgu, dakle, dvije zlatne!

U kasnim satima svirao je i pjevao za ples, u već poprilično razrijeđenoj dvorani, **VIS „Carmen“** s dobro poznatim estradnim umjetnikom **Darkom Domjanom**. Možda to ni nije trebalo poslije onako dugoga, zanimljivog i lepršavog folklornog programa. Ludwigsburška mladež bila je na mjestu, aktivna i u tim

Dinamika, estetika i krasne hrvatske narodne nošnje bile su zamjetljive kod svake folklorne grupe. Publika je, jednostavno rečeno, uživala u ljepoti plesova svoje mladeži.

točkama. Nije joj bilo daleko do kuće i – htjela je proslaviti dvostruku pobjedu. Razumljivo!

I ovaj Treći festival hrvatskog folklora potpuno je zadovoljio očekivanja organizatora i sudionika. Treba ga nastaviti. Da naši mladi konkretno potvrde svoju povezanost s Domovinom, da se zbliže međusobno, da budu svjesniji čijega su

stabla grana i da i „U kolu hvale ime Gospodnje“, kako je vrlo ukusno stajalo na plakatu koji je dominirao cijelom pozornicom. Festival je i po mišljenju poprilično velikoga broja njemačkih gostiju bio vrlo lijep. Ljepota stoljetne pjesme i plesa hrvatske zemlje „primila se“ i njihova srca. Neće je olako zaboraviti. Ni nje ni oko 700 mladih hrvatskih umjetnika.

Ignacije Vugdelija

Riječ mons. J. Adama na otvorenju Festivala

Dragi mladići i djevojke, draga braćo i sestre, dragi gosti!

Nakon što smo danas prije podne zajednički slavili svetu Misu, želim vas sve opet srdačno pozdraviti za početak programa. To činim vrlo rado, jer mi smo radosni da se Treći hrvatski folklorni festival održaje u Ludwigsburgu, nakon što se već i Prvi hrvatski folklorni festival održao u našoj biskupiji.

U ime administratora naše biskupije Rottenburg-Stuttgart, gospodina biskupa Franza Josefa Kuhnlea, kao i u svoje vlastito ime, želim vam svima „Dobro došli!“ Lijepo je da ste svi ovdje. Svoj pozdrav upućujem svima grupama i gostima iz Hrvatskih katoličkih misija drugih biskupija. A naravno, s posebnim veseljem pozdravljam skupine i posjetioce iz šesnaest Hrvatskih katoličkih misija naše biskupije Rottenburg-Stuttgart. U ovoj biskupiji živi preko devedeset tisuća katolika iz vaše domovine. Trideset i dva svećenika, četrdeset i pet redovnica, pastoralnih suradnika i suradnica i socijal-

nih savjetnika iz vaše domovine rade u tim misijama u našoj biskupiji za vas.

Nas katolike u biskupiji Rottenburg-Stuttgart jako raduje da toliko Hrvata pripada nama, da ovdje kod nas žive, rade i idu u školu. Zahvalni smo za sve što vi, vaši roditelji i vaša braća i sestre svojim radom i zajedničkim življenjem s nama doprinosite dobru naše zemlje – to se naravno odnosi na sve, ne samo na one iz biskupije Rottenburg-Stuttgart. Konačno zahvaljujemo vam i za vašu živu katoličku vjeru, za vašu vjernost i odanost prema Crkvi. Od toga živi i naša vjera i naša vjernost prema Bogu i njegovoj Crkvi.

Pravo rodoljublje

Za uvjerenog katolika ljubav prema narodu nije predmet trgovine ni za novac ni za slavu, nego je moralna i etička dužnost. Kršćanin katolik ne samo da smije, nego mora ljubiti narod iz kojeg je nikao. To leži već u samoj čovjekovoj naravi. Kršćanstvo pak ne ruši naravnog zakona, nego ga usavršava i oplemenjuje...

Naravno, danas Vam želim zahvaliti i za to da vi ovdje kod nas u Njemačkoj čuvate i njegujete svoju domovinsku kulturu; da pjevate svoje lijepe pjesme i tako rado njegujete svoje prekrasne plesove i kola. Na taj način jedan dio domovine uvijek je s vama. Na taj način sačuvate svoj identitet. A svakom čovjeku je identitet potreban! Jer samo onaj tko zna odakuda dolazi, ima budućnost! Dakle, ne zaboravite svoje podrijetlo. Ne zaboravite kako je bogata i lijepa kršćanska i kulturna baština, koju su vam vaši očevi i majke ostavili u amanet.

Zahvalni smo vam za to, zahvalni smo da možemo u tom sudjelovati.

Vi ste za nas dar. Neka dobri Bog blagoslovi vas i sav vaš narod!

A narod nije ništa drugo nego velika obitelj, veliko krvno srodstvo. Kako god, dakle, ljubite svoju braću i sestre više negoli druge ljude, tako i svoj narod više nego drugi, a da pri tom nijednoga naroda ne mrzite i ne prezirete. I tko razuman može to zamjeriti? Zar će tko zamjeriti djetetu ako više ljubi svoju majku negoli tuđu?

Kardinal Alojzije Stepinac

Ljudski je život hodočašće u „Zemlju obećanu“

Nitko i ništa te istine iz naslova ne posvjete tako znakovito i tako upečatljivo kao hodočašće u Svetu zemlju, zemlju Isusovu, u zemlju drevne biblijske povijesti, „Zemlju obećanu“. Upravo zbog toga, zbog religiozno-egzistencijalnog osmišljenja života i smrti, poveo je urednik „Žive zajednice“ fra Ignacije Vugdelija, po šesnaesti put, skupinu hrvatskih hodočasnika u taj kraj o kojem čuvari svetih mjesta franjevci napisahu u svojem najnovijem Vodiču „U Svetoj zemlji s biblijom u ruci“ i ovo: „To je čudnovata i zanimljiva zemlja. Nijedna joj druga nije slična. Unatoč njezinoj dugoj povijesti, nitko je nije uspio zaustaviti, učiniti predmetom potrošnje. Postoji u njoj kao neka neuklonjiva tajna koja je čini opčaravajućom i izazovnom... Ta zemlja ima dušu koju nitko nije uspio ugasiti. Duša je to koju možeš susresti na svakom mjestu, u svakom kamenu, na svakom uglu... To je divni prostor za svakoga namjernika i hodočasnika koji se nije zatvorio u školjku svojih emocija i hirova. Tlo je to božansko za svakoga vjernika koji nije prekinuo s časnim i dostojanstvenim traženjem.“

Za hodočašće od 11. do 18. veljače 1989. godine prijavilo se i opet jako mnogo hrvatskih vjernika. Ne samo zato što imaju novaca (a nisu najbogatiji!), nego jer žele ući dublje u svoje vjerničko shvaćanje i prihvaćanje, odlučili su se za hodočašće. Prijavilo ih se više nego drugih godina, a u Svetu ih je zemlju pošlo pedesetero. Najviše ih je bilo iz Frankfurta, pa Züricha, Augsburga i Berlina. Iseljena hrvatska Crkva u malom, šaroliko društvo: pet svećenika (franjevaca), sedam sestara, dvoje djece (Miljenka i Branimir!), jedan postariji gospodin (barba Alfons – 78 godina), nekoliko bračnih parova, a ostalo samci među kojima je prevladavao „ljepši spol“.

Na Ben Gurionovu zračnom polju u Tel Avivu (Proljetni brežuljak), poslije detaljnih sigurnosnih pregleda u Frankfurtu na Majni, susret s izraelskim vodičem Jakovom Školnikom i pitanje: „Kakva je politička situacija u zemlji, što je s intifadom (arapskom pobunom), štrajkovima, pucnjevima?“ Jakov, „Sabra“ (čvojek rođen na području izraelske države koja je proglašena 1948. godine) odgovara opušteno, u vi-

Hodočasnička grupa neposredno prije početka križnog puta u Jeruzalemu. Bila je to jedina grupa koja je 17. 2., u petak, imala i nosila „svoj križ“.

cu: „Pitao usplahireni sin svoga oca zbog čega grmljavina, sijevanje. To je zato, reče mu otac, jer u tom trenutku netko laže. Ali, tata, nastavio je sin, zašto navečer, kad ljudi spavaju, grmi i sijeva? Jer, odgovorio je otac, u to doba televizija i radio daju svoj večernji dnevnik“.

I zbilja, od svih nemira, puškaranja, ubijanja, gužve i slično, naša skupina nije vidjela ama baš ništa. Sve je bilo mirno, lijepo, svaki korak u zemlji po kojoj je Isus hodao siguran, opušten. Samo nas je prvoga dana, na Maslinskoj gori, iznenadio snijeg. Snijeg u Jeruzalemu, a samo dva dana kasnije kupanje na Mrtvom moru!

Sve je teklo po programu. Naš svijet otmjen, pristojan, poslušan, u Judeji kao i u Galileji, u Jeruzalemu kao i u Nazaretu. Taj dragi hrvatski katolik! Sve gleda, mnogo toga vidi, sve sluša, ide i zastaje, divi se i – moli. Moli i pjeva. Moli u Getsemaniju, Ein Karem, Betlehemu, na Grobu, Na Kalvariji, na Sionu, u Bazilici Navještenja, na Taboru..., kao da je u vlastitoj kući, u crkvi

svoga krštenja i prve pričesti. Moli za sve svoje žive i mrtve, moli i za one koji nisu strogo njegovi, moli za svijet, moli i plače, potresen, ushićen, sretan... Ta nalazi se u neponovljivo divnom kraju.

U crkvi Pohođenja Bl. Djevice Marije radosna obljetnica, osamnaesta, vjenčanja Franke i Miroslava Jankovića. Lijepa Misa i snažna pjesma, pjesma duhovna i poručna, pjesma praćena zvucima gitare u aranžmanu fra Stipice Grigata. Ni u zrakoplovu pjesma nije umuknula. A oglasila se odmah na polasku, iznad Frankfurta, da bi prerasla u „fortissime“ iznad Zagreba, iznad Hrvatske. „Hin und zurück“ – hrvatska pjesma, pobožna i narodna, u izraelskom zrakoplovu. Znakovito!

Vidjeli smo sve što se običaje vidjeti i posjetiti u zemlji Isusovoj. I bili smo zadovoljni, smireni, oduševljeni. Mnogi ponoviše: „Dogodine opet u Jeruzalemu!“ A pisac im ovih redaka reče: „Ne dogodine, nego već ove godine u studenom, ide se u Svetu zemlju, u **Zemlju obećanu.**“

Ignacije Vugdelija

Korisne misli

Riječ „mir“ ima svoje ime. To je: **Isus Krist.**

Tražite Boga? Potražite ga na pravom mjestu, u Svetom pismu.

Ne možeš Boga naći dalekozorom, nego čistim srcem.

Smirenost možeš naći u šumi, ali mir samo u Bogu.

U jednom novinskom oglasu stajao je i ovaj tekst: „Darivam bijelu haljinu za čisto srce“.

Duh je Sveti najbolji prijatelj zdrave ljudske pameti.

Karl Barth

Proljetni pastoralni sastanak u Vierzeheiligen

„Šalata u malom”

Nekoliko tjedana poslije Teološkog tjedna na Šalati, u Zagrebu, održaje se u Vierzeheiligen kraj Bamberg svake godine Proljetni sastanak hrvatskih pastoralaca iz Zapadne Evrope koji se u posljednje vrijeme običava nazivati „Šalata u malom”, zbog velike sličnosti sa spomenutim Teološkim tjednom.

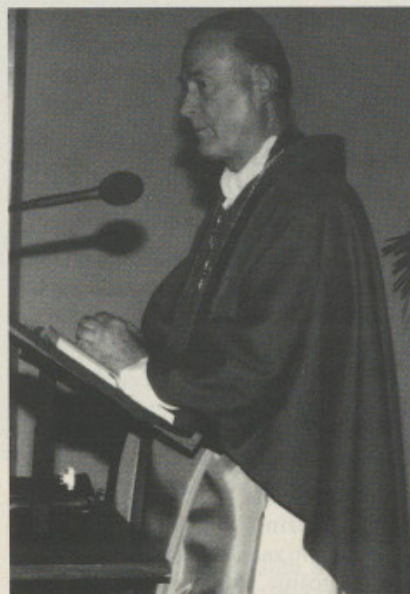
Ove godine na Sastanku u Vierzeheiligen, od 20. do 23. veljače, našlo se oko 150 misionara i pastoralnih suradnika iz zapadnoevropskih zemalja, najviše naravno iz SR Njemačke. Tema Sastanka (simpozija): „Pastoral iseljeničke obitelji”. Predavači: dr. Petar Aračić iz Đakova, mr. Jure Bosančić iz Zagreba i Stjepan Herceg iz Freiburga. U jednostavnim, sadržajnim i kratkim izlaganjima predavači su govorili o Aktualnoj situaciji braka i obitelji u Hrvatskoj, o Aktualnoj situaciji braka i obitelji u inozemstvu, o Organskom pastoralu župne zajednice, o Pastoralu priprave za brak, o Pastoralu mladih brakova, o Pastoralu rastavljenih, o Etapama braka i o Mogućnosti rada s iseljeničkim obiteljima. Poslije svakog predavanja slijedila je živa diskusija ili rad po grupama gdje je mnogo sudionika moglo izreći svoje mišljenje, iznijeti sugestije i dopuniti samo predavanje. Sastankom je vješto moderirao u sva četiri dana fra Mato Kljajić, misionar u Aachenu, a organizirao ga je Nadđušo-

brižnički ured iz Frankfurta na čelu s nadđušobrižnikom fra Bernardom Dukićem.

Predavači su odmah na početku istaknuli da je pastoral obitelji nezaobilazan kad god se govori o kršćanskom pastoralu i da će nam Crkva biti onakva kakve nam budu obitelji. Upozorili su na nevjerovatno niski natalitet u Hrvatskoj i iznijeli stravične podatke o prekidu trudnoće (pobačaja). U Hrvatskoj je 1978. godine bilo 68.704 živorođenih i 44.646 pobačaja. Godinu dana kasnije rođeno je 69.229 djece, ali bila su i 43.143 pobačaja. Godine 1980. bilo je 68.220 novorođenih i 51.301 pobačaj, da bi situaciju godinu dana kasnije bila još strašnija: 67.455 novorođenih i 55.887 pobačaja. Pa to je zbilja stravično!

Kroz sva predavanja versiranih i iskusnih teologa i zauzetih obiteljskih pastoralaca (obojica vode obiteljske seminare) provlačila se kao zlatna nit istina da je brak dinamična stvarnost, dugotrajni i mukotrpni proces u kome valja učiti, prilagođivati se, napredovati u zajedništvu, usklađivati gledanja, vjerovati i moliti. Izlaganja su bila uglavnom temeljena na učenju Papina dokumenta o obitelji – „Familiaris consortio”.

U pripremi mladih za sklapanje braka, posebno u onoj neposrednoj, valja posebno voditi računa o potrebi odgoja

Splitsko-makarski nadbiskup i južnodalmatinski metropolita mons. Ante Jurić propovijeda.

mladih za zrelu ljubav, gdje sazrijevanje u vjeri ostaje kao cilj. Od mladih, naglašeno je, treba tražiti suzdržljivost. Spomenuto je da je iskustvo bračnih partnera dragocjena pomoć za budući život mladih supružnika. I liječnik može puno pomoći. Citirana je i dobro poznata riječ: „Bog oprašta uvijek, čovjek ponekada, a priroda nikada”. Pripremu za brak, kao i praćenje razvoja braka pastoralci moraju uzeti vrlo ozbiljno. „Vatrometni pastoral” ne rješava ništa. Treba napraviti godišnji plan za zajednicu i onda sustavno održavati tečajeve.

S obzirom na pastoral rastavljenih i ponovno vjenčanih nije rečeno ništa posebno nova, ali je pozornost slušatelja svraćena na učenje spomenutog Papina dokumenta koji nažalost nije dovoljno poznat: „Crkva se mora neumorno truditi da rastavljenima i ponovno vjenčanim stavi na raspolaganje svoja sredstva spasenja. Pastiri moraju znati da su, radi ljubavi prema istini, obvezni dobro razlikovati situacije... Pastiri i zajednica vjernika neka velikom ljubavlju sve učine da se rastavljeni i ponovno oženjeni ne osjećaju odijeljenima od Crkve, jer oni mogu, dapače i moraju, kao krštenici sudjelovati u njezinu životu... Neka Crkva moli za njih, neka ih hrabri i prema njima se pokazuje kao milosrdna majka i tako ih sačuva u vjeri i nadi... Pomirenje u sakramentu pokore – koje bi otvorilo put sakramentu euharistije – može se udijeliti jedino onima koji su se pokajali da su pogazili

Iako više nisu odveć mladi, misionari i pastoralni suradnici rado sjedaju u „školske klupe” da bi probudili svoje znanje.

znak Saveza i vjernosti Kristu te su iskreno spremni provoditi takav život koji nije u suprotnosti s nerazrješivošću ženidbe... Čvrstim pouzdanjem Crkva vjeruje da će i oni koji su se udaljili od Gospodinove zapovijedi te i dalje žive u takvom stanju, moći od Boga dobiti milost obraćenja i spasenja, **ako ustraju u molitvi, pokori i ljubavi**" (Familiaris consortio, br. 84).

Nakon predavanja, diskusija i rada u grupama doneseni su neki konkretni zaključci za rad iseljene hrvatske Crkve s obiteljima. „Potrebna je”, tako je zaključeno, „prestrukturacija – treba više pozornosti, brige i ljubavi posvetiti odraslima i obitelji, treba bolje upoznati situaciju hrvatskih kršćanskih obitelji. Treba formirati voditelje i dugo, dugo reflektirati nad radom te pripremati materijale, pomagala za rad. Ne se igrati s odraslim ljudima”. Budućnost takvog rada temelji se u misiji. U evangeliziranju treba zahvatiti obitelj (to je važnije, naše mišljenje, nego joj ponuditi zabavljače!). Treba, rekoše učeni pastoralci obitelji, njegovati povezanost raseljenog i iseljenog življa s

Dr. Petar Aračić, poznati i priznati obiteljski pastoralac

Domovinom. Promašaji jedne godine, citirana je jedna velika riječ, postaju promašaji za desetljeća, a promašaji jednoga desetljeća postaju promašaji-ma stoljeća.

Dosta konkretnih zaključaka, dosta potke za razmišljanje i za akciju. Ipak nam se čini da sve to odgovara domovinskoj Crkvi više nego iseljenoj. Godinama se već drže obiteljski seminari u inozemstvu za naše ljude, za naše obitelji – a redovito ih organiziraju socijalni radnici – ali o tome nije izučena ni jedna riječ. Poznato je da su neki misionari skeptični s obzirom na taj rad kari-

I. mons. Vladimir Stanković (lijevo), ravnatelj hrvatske inozemne pastve, našao se u „školskoj klupi”. Prisustvovao je na svim predavanjima.

tasovih djelatnika, ali ni o tome se nije ništa čulo. Zaključci simpozija trebali su biti još konkretniji, još „inozemniji”. No, „baza” je bila prethiha, nečujna.

Na Sastanku se ne samo zbilja marljivo radilo i učilo, nego i lijepo, liturgijski molilo. Mise su bile stvarno pripremljene, raspjevane u korizmenom smislu, nije izostalo ni pokornočko bogoslužje s pojedinačnom ispovijedi, a orgulje, pod prstima pastoralnog suradnika prof. Mate Leščana, skladatelja i velikog umjetnika, razigrane do kraja. „Blago misiji, reče jedan misionar, koja ga ima!”

Homilije je držao najvažniji gost skupa – splitsko-makarski nadbiskup i južnohrvatski metropolita mons. Ante Jurić. Govorio je jasno i konkretno, evanđeoski. Nije zalazio u teorije, propovijedao je kao duhovni pragmatičar Isusov. Naglaske je stavljao na ono što je bitno. A to nam treba, to je potrebno cijeloj Crkvi, a naročito njezinim pastirima-misionarima i pastoralnim suradnicima. Svećenike je vraćao u njihove bogoslovne dane i odatle otvarao perspektive, Božju budućnost.

Nazočan je bio i ravnatelj hrvatske inozemne pastve mons. Vladimir Stanković koji je sve slušao i marljivo bilježio, kao i uvijek. On uči.

U prostorijama do glavne dvorane bila su ponuđena izdanja domovinskih izdavača pisane riječi, baš kao na Šalati. Pastoralci su razgledali, listali knjige i kupovali. Najzastupljenija su bila izdanja neumorne i vrijedne „Kršćanske sadašnjosti”, a ponuđene su bile i broj-

ne videokasete među kojima je prednjačilo „Međugorje”. „Tih kaset nisam mnogo prodao”, reče nam frankfurtski komisionar Nediljko Vrdoljak.

U večernjim satima većina se sudionika nalazila u podrumu, na razgovoru uz čašicu i pjesmu, pjesmu raznovrsnu i uz gitaru, ali uvijek uz pjesmu domovinsku. Nismo zamijetili niti čuli njemačkih, francuskih, skandinavskih pjesama, iako su misionari bili i iz tih zemalja. I hrvatski su svećenici savršena slika svoga vjerničkog puka! To je do bro.

Mr. Jure Bosančić, iz „Palmotićeve” u Zagrebu

I tako s ručkom, 23. 2., završi ovaj Sastanak, a mi ne možemo završiti a da ne pohvalimo Diözesanhaus, sestre franjevke, njihove učenice i franjevačku braću koja vode tu kuću. Nema im, što se „Verpflegunga” tiče, rekla bi naša

djeca u „dobrom hrvatskom“, nikoga ravna u ovoj zemlji njemačkoj.

A jednostavnost, jasnoću i poruku, kako predavača tako i oca Nadbiskupa, pastoralni radnici neće sigurno lako zaboraviti. Bilo je lijepo i korisno sudjelovati na tom Pastoralnom tečaju.

Ignacije Vugdelija

Stjepan Herceg, referent socijalnih radnika pri središnjem Karitasu u Freiburgu

Ponudene knjige razgledali su i kupovali svi misionari i pastoralni suradnici. Na slici: hrvatski Skandinavci u privremenoj „knjižari“.

Obitelj je kao stablo

Stablo, deblo, krošnja. Pokoja suha grana. Komad zemlje u koje deblo uranja. Ono samo sebe nosi – od zemlje prema gore. Stablo ima svoje mjesto i svoju hranu. Korijenjem traga za vodom i siše je. Sok, sažet u korijenu, zbit u deblu, izbija u grane i listove.

Iz njega udaraju cvjetovi i lišće.

Na ovogodišnjim granama dogodine će rasti nove grane, novi listovi, novi plodovi.

Stablo raste dokle god je živo u svakom dijelu korijena, u svakoj grani. Kad prestane rasti, ono je mrtvo. Jednoga dana njegovo će mjesto ostati prazno, jedan dio stabla postat će dio ove zemlje. Ali, stajat će još uvijek preda mnom i ja ću ga pokušati shvatiti.

„Blagoslovljen čovjek koji se uzda u Gospodina, čija nada u Bogu počiva. Nalik je na stablo zasađeno uz vodu, što korijenje pušta k potoku. Ne mora se ničega bojati kada dođe žega, na njemu uvijek zelenilo osta. U sušnoj godini brigu ne brine, ne prestaje donositi plod“ (Jeremija, 17, 7-8).

REGENSBURG

Slavili smo zajedno

Subotnje jutro, 25. siječnja, u Regensburgu maglovito, tmurno, ali ispunjeno radošću u obitelji Slavka i Milke Dujmović. Cijela obitelj ponosno kreće u crkvu. Misno slavlje uz njihovu 25. godišnjicu, srebrni pir. To je prvi u povijesti misije.

Dosta vjernika, prijatelja došlo je na Misu, iako je subota, vrijeme kupovanja i ostalih poslova. Misno slavlje predvodi župnik u Hrvatskoj katoličkoj misiji, Josip Antonac. Pozdravlja slavljenike i hrabri ih za daljnji život. A znamo, život ne šteti nikoga. Tako ni Slavka ni Milku, kako im iza pričesti određira njihova kći Natalija.

Pogledajte ruže ove,
Pet ih na broj, nas petero.
Svaka ruža zbori za se.

Prva ruža najbolnija,
jer bez trnja ruža nema.
Ova ruža najbolnija
Jelenu nam zamjenjuje.

Da, to je križ u obitelji, bolesna Jelena. Dva-
deset i dvije godine patnje, svake subote
posjet Jeleni, svake subote ponovno otvore-
na rana. I dalje govori Natalija:

Po Jeleni, oče, majko,
svjedočite evanđelje.

Krenuše roditelji u tuđi svijet tražiti Jeleni lijeka. Ostavili su svoj Krehim Gradac, a ostadoše u nedogled. Hrabrost roditelja za ponovno rađanje i rodiše zdrave četvero djece. Natalija 18, Marijana 16, Stjepan 11 i najmlađi Josip 4 godine. I danas si ne mogu oprostiti, što ne imadoh jedne nedjelje fotoaparata, da snimim sliku godine. Majka u bolnici, a otac sa svo četvero djece na Misi. Pričest, otac pristupa, a na ramenu svniva sin mu Josip.

Na kraju recitacije Natalija predaje ruže roditeljima i dalje recitira:

I još evo četiri ruže,
nas četvero,
Vaš smo ponos, nada vaša.
Stasamo uz vašu brigu,
želju vašu, nadu vašu.
Da, odrast ćemo u poštenju,
sačuvati vjeru
djedova i pradjedova naših.
I što isto, jako važno,
sačuvati korijen svoj,
zavoljeti dom i rod.
Nikada i nigdje
zatajiti mi nećemo
Vjeru, Boga
i Hrvatsku, domovinu našu dragu.

Slavlje smo završili pozdravom domovini, pjevajući zvonko Lijepu našu. Poslije podne smo proveli u Hrvatskom centru. Slavkov brat Jure i kum Ilija neumorno su roštiljali, a kćerke dvorile prisutne goste. Razlijegala se hercegovačka ganga, čak je s njima zagangao i Štef iz Hrvatskog Zagorja.

Završila bih izvještaj ovako: Živjet će ovaj (hrvatski) narod dok god bude roditelja, koji se ne boje rađanja. s. Miroljuba Marijanović

OGLASI

Građevinsko zemljište površine 300m² u Seli-
nama kraj Zadra prodaje se po zadnjoj cijeni
u iznosu od 30.000.- DM. Udaljenost od mora
oko 150 m. Gradnja dozvoljena. Upitati na
telefon: 0043/222/8347985 ili 0043/222/
8582995. ***

Prodajem građevinsko zemljište u Milni na
Braču. Urbanistički uvjeti vrlo povoljni.
Upitati na telefon: 041/211436 (Filipić, Za-
greb). ***

Prodajem imanje – kuću s dvorišnim zgrada-
ma i 3 jutra zemlje – na glavnoj cesti Nova
Gradiška – Petrovo selo. Vrlo povoljna cijena.
Zainteresirani neka se obrate na telefon u
SR Njemačkoj: 02403/31425.

PFORZHEIM/BRUCHSAL

Nove žice tamburice

Početkom mjeseca rujna 1988., nakon ljetnih odmora i školskih praznika, članovi Tamburaškog orkestra Hrvatske kat. misije u Bruchsalu ponovno su se okupili na ozbiljan glazbeni rad da zategnu žice svojih glazbala.

Njihov učitelj g. **Stjepan Kantolić**, bivši pripadnik Hrvatskog folklornog ansambla „Lado“, uspio je prošle godine osnovati harmonikaški orkestar od dvadesetak djece i zabavni orkestar od mladih Hrvata, koji su oduševljeni glazbenom umjetnošću i uživaju u svakom kulturnom radu u misiji.

U razgovoru s g. Stjepanom Kantolićem, umjetničkim voditeljem Tamburaškog orkestra, saznali smo da će u idućoj sezoni orkestar pripremati u dva pravca:

S velikim orkestrom, odnosno sa svim članovima koji mogu udovoljiti određenim glazbenim zahtjevima, radit će se na koncertno-solističkom programu, a s manjom, pokretnijom plesnom skupinom, nastupat će s vokalnim solistima i u pratnji misijske folklorne skupine „Zagreb“.

S obzirom na potrebe amaterskih kulturno-umjetničkih programa prilikom crkvenih

Tamburaški orkestar misije iz Pforzheim-Bruchsaala nastupio je i na Trećem festivalu hrvatskog folklora u Ludwigsburgu.

svečanosti u misiji, velike su obveze ovoga mladog misijskog ansambla.

Potrebno je mnogo truda i odricanja da se dođe do odgovarajuće umjetničke razine, do „repertoara“ koji će u takvim prigodama slu-

šateljima i gledateljima priuštiti ugodan glazbeni doživljaj. Neumornom entuzijasti g. Stjepanu i njegovim mladim glazbenim umjetnicima želimo puno uspjeha.

Mihael Rodić

KOBLENZ

Slavlje srebrene pira

Korizma je, ali spomen na svečano slavlje prošlog mjeseca neće nam se uzeti za grijeh.

Obitelj Barač, dostojanstveno i pobožno proslavila je 25. obljetnicu sretnog i plodnog života u braku, u malom mjestu Beller, nedaleko Bad Neuenahra.

Mirko je došao u Njemačku 1970. godine sâm. Težak posao (zidar po zanimanju). Spavao je, kako sam kaže, na slami, na tvrdoj

prešanoj slami. 1972. došla je žena s djecom. Mirko veli: „Moja je žena dobra, poštena i marljiva pa mi je odmah bilo lakše“.

Rodili su šestoro (6) djece i imaju već dva zeta: Ivana i Josipa, jednu unuku i neobično se raduju – još dvoje će se roditi u ovoj godini. Zetovi? Nije samo po sebi razumljivo ali gotovo susjedi iz Bosne, odrasli ovdje, rade i žive ovdje – naši su! Sve do sada ide dobro po nekom kršćanskom redu i Božjim zapovijedima. Djeca idu u crkvu, i u škole i završavaju ih. Marija (najstarija) ugostiteljski stručnjak, Ljiljana, medicinska sestra. Naj-

prije kruh u ruke, a zatim udaja, pa djeca. Neobično je to susjedima Nijemcima kad se tako djeca brinu uza sve to i za svoju braću radeći u kući, a bome pomažući ocu i oko kuće. Nedjelja je, razumije se, „Dan Gospodnji“ kad cijela obitelj popuni puno mjesta u crkvi u lilijski ili 50 km udaljenom Koblenzu.

Ovaj put ispunili su „Barači“ kapelicu u mjestu svog boravka i pred „velikim oltarom“ ponovili bračnu zakletvu vjernosti i ljubavi do groba, koju su dali još u svojoj Bosni, u mjestu Gvozd. Svečano slavlje nastavilo se u novoizgrađenoj kući uz prisustvo našeg vlč. A. Petrovića, cijele obitelji, bližih i daljnjih rođaka, prijatelja i znanaca, uz bogati stol i dobru kapljicu. U zdravici je jedan susjed Nijemac posebno istaknuo simpatije i pohvale svećarima: „Drago nam je da ste ostali među nama i služite nam kao dobar primjer kršćanina“.

Da, ugodno je posjetiti obitelj Barač. Uvijek svi nasmijani. Komunikacija između svih članova je na kršćanskom nivou, prožeta duhovitošću oca Mirka. Osjeća se ljubav i međusobno poštovanje. Iz ovakvog obiteljskog ozračja rađaju se i nastaju dobri rezultati i uspjesi na svim područjima.

Rekao nam jednom Mirko: „Hvala Bogu, ja sam do sada zadovoljan! (To mu i vjerujemo). Napravio sam dvije kuće; ova ovdje je ljepša, a ona u Bosni draža, no od svega, meni su najdraža moja djeca i žena!“ Želi još malo zdravlja i posjetiti Isusovu domovinu, a ostalo kako Bog hoće!

Dragica Z.

Bračni par Barač (u sredini, gore) sa svojom djecom i misionarom Alojzijem Petrovićem (desno)

SINGEN

Uspjela pokladna priredba

U dvorani crkve Sv. Josipa održana je 28.1.1989. g. vrlo uspješna pokladna priredba. Oko 500 dvoranskih mjesta nije bilo dovoljno da primi sve posjetitelje. Priredbu su organizirali misijski mladi. Oni su se pobrignuli za nabavku „potrepština“ i serviranje domaćih specijaliteta. Mara, Monika i Franjo te fra Vlado uspješni su do suza nasmiјati sve goste. U uspjehu nije zaostao ni dječji orkestar pod ravnanjem gđice Galić. Božica i Iva vrlo su skladno otpjevale nekoliko pjesama. Bilo je dosta plesa za što je posebno zaslužan sastav iz misije Villingen-Schwenningen. Misijski vjernici skupili su za renovaciju crkve Sv. Josipa lijepu svotu novca i predali župniku Lerchu koji je te večeri na hrvatskom rekao: „Dobra vam večer, braćo. Hvala vam lijepa. Mi vam se Nijemci divimo. Budite nam i dalje slika zajedništva i jedinstva. Hvala lijepa!“

Uspjehu ove priredbe na poseban su način doprinijeli Gabi, Jadranka, Mara, Mirjana, Monika, Franjo, Luka i Mišo s fra Vladom Erešom. Vjernici su im od srca zahvalni.

M. Agatić

Hrvatske misije organiziraju često susrete na kojima je veselje, „ta gigantska tajna kršćanstva“, u prvom planu. Kao da s Izaijom žele poručiti svome svijetu: „Veseli se, Jeruzaleme, klićite zbog njega svi koji ga ljubite. Radujte se, radujte s njime!“ Fra Vlado Ereš predvodi pokladnu veselicu u Singenu (na slici).

Kardinal Kuharić u Bonnu

Bonn je prva od šest hrvatskih katoličkih misija kölnske nadbiskupije u kojoj je 12. veljače o. g. održao svečanu službu Božju predsjednik Biskupske Konferencije Jugoslavije i zagrebački nadbiskup, uzoriti kardinal dr. Franjo Kuharić.

U pratnji i koncelebraciji našega kardinala bili su: msgr. Vladimir Stanković iz Zagreba, hrvatski nadušobrižnik fra Bernardo Dukić iz Frankfurta, msgr. Raimund Amann iz Sankt Augustina i misionar bonnske misije.

Na svečanu službu Božju došao je veliki broj vjernika bonnske misije da vidi i čuje svog duhovnog nadpastira i učitelja prave kršćanske vjere.

U pozdravnom govoru visokom crkvenom dostojanstveniku misionar je rekao: „Uzorit kardinal, za vrijeme današnje svečane službe Božje utješite i ohrabrite ove vjernike i potaknite ih na sve veću ljubav prema Bogu i na pobožnost prema Majci Božjoj.“ Skladno pjevanje Božjega puka i tečno čitanje biblijskih tekstova, a na poseban način kardinalova propovijed, izmislile su suze radosnice na očima mnogih vjernika. Srž kardinalove propovijedi bila je ljubav prema Bogu i nebeskim vrednotama, bez kojih ljudski život nema svoga smisla, u sivilu svakodnevnih problema.

Završavajući svoju propovijed kardinal je potakao nazočne vjernike na pobožnost prema Majci Božjoj, kojoj su bili pobožni i naši preci, pa je od milja i nazvaše „Kraljicom Hrvata“.

Prije svečanog blagoslova, na završetku službe Božje, kardinal je pozvao djecu da uče hrvatski jezik, a odrasle je potakao na lijepo vladanje, uljudno ponašanje i međusobnu slogu.

Ovaj dolazak naših crkvenih velikana u bonnsku misiju pada u vrijeme kada Beethovenov grad Bonn slavi dva velika JUBILEJA: četrdesetu obljetnicu izbora za glavni grad Savezne Republike Njemačke i dvije tisuće godina, otkako su mu stari Rimljani udarili temelje.

Naša se vjerska zajednica uključuje u ova slavlja duhovnom obnovom, koju će na početku ožujka predvoditi šibenski biskup u mirovini, msgr. Josip Arnerić.

P. Berislav Nikić OFM

NOVA ADRESA

Fra Ante Bilić, misionar u Sindelfingenu, preselio je u novi stan:

Dresdener Str. 32
7032 Sindelfingen
Tel.: 0 70 31 / 8 71 35

S hrvatskim Kardinalom koncelebrirali su u Bonnu: dr. Raimund Amann, nadušobrižnik fra Bernardo Dukić, mons. Vladimir Stanković i misionar u Bonnu fra Berislav Nikić

HANAU

Regionalni sastanak pastoralaca

Misija Hanau na Majni, kod Frankfurta, bila je domaćin misionara i pastoralnih suradnika Rajnsko-majnske regije, dne 12. siječnja 1989., kako ju je već „zahvatio redosljed“ odvijanja, jer predstavnik svećenika A. Petrović vodi brižnu evidenciju planiranja kroz sve godine svoga mandata. Iznad svih očekivanja, kao nikada do sada, okupilo se oko 30 sudionika, tako da bi se na prstima jedne ruke izbrojiti mogli oni i one koji su ipak izostali, „da ne iznevjere naše tradicije“. Morali smo stoga iznajnuti i „talijanske prostorije“.

Pošto se vlč. A. Hartli kao predviđeni predavač na temu „**Naše evangelizacije u tuđini**“ dan uoči razbolio i samu tu zadnju večer otkazao svoj dolazak, morao je naš nadužobrižnik o. Bernardo Dukić u taj zadnji čas preuzeti vodstvo i sročiti kraće predavanje, na čemu mu zahvaljujemo. Kao i uvijek, pastorizacija mladih bila je kroz diskusiju u središtu naše zabrinutosti i pozornosti, s vječnim pitanjima: što i kako naprijed? – jer to postaje najveći križ našeg misionarenja. A nalazimo se u stalnim „čorsokacima“ i blokirani s mnogo strana.

Pastoralne suradnice (dobrim dijelom redovnice), svećenici i pastoralni radnici na regionalnom sastanku pastoralaca Rajnsko-majnske regije (a ona se proteže na pet njemačkih biskupija!) u Hanau. Sastanci te vrste spadaju u vrlo značajan vid općeg pastoralca. S njih dolaze potrebni i zanimljivi impulsi za daljnji rad.

Prigoda je to bila također da se, makar i bez njega osobno, oprostimo od našega kolege misionara J. Dubovečaka iz Aschaffenburga koji odlazi preuzeti dužnost župnika u našem dragom Varaždinu, a odmah nam se predstavio njegov nasljednik, također svećenik zagrebačke nadbiskupije, vlč. **Ivan Levak**. Mogli smo mu izraziti dobrodošlicu!

Izbor prastarih domaćih jela – „fažol s paštom“ – iz kuhinje naših baka i prabaka, sve nas je na čas za bratskim stolom vratio u naš „stari kraj“, pod krovove Djalskoga i „kućica mićih“ Drage Žervea. Zaista ugodan domaći „štimung“ koga bi trebalo barem svaki mjesec jedanput obnavljati i ponavljati, redajući se po našim misijama. *Marinko Gorančić*

??? Da, točno vidite. O ovome o čemu
••••• ću pisati, razmišljam već dugo, a
kako nisam našla odgovor, ostavih i članak
bez naslova, pod upitnicima.

Vjerujem, svi ste pratili vijesti i gledali slike na televiziji o nedavnom spašavanju triju kalifornijskih sivih kitova iz ledenog zagrljaja Arktičkog mora. U nekim našim novinama, s pravom, nazvaše to „kitomanija“. Vjerujem da ste se i divili i strepili u isto vrijeme. Cijeli svijet je pratio, ulagao, podržavao hrabre spasioce.

I ja sam gledala, ali nećete vjerovati, s tugom u srcu. Kad se čak uključila i Amerika te Rusija, gorčina i tuga mi prelila dušu. Istog trena bila sam mislima u svim rodilištima svijeta. I onim privatnim, tajnim. Ovdje, na televiziji nadljudske napore za spas triju mladih životinja. Hvale vrijedno! Tamo u rodilištima iza zatvorenih vrata, skriveno od očiju ljudi, u isto vrijeme ubijeno je nebrojeno žive djece u majčinoj utrobi. Zar to nije stravično?

Na veliku žalost, u ovom pokolju nerođene djece, sudjeluju i mnoge naše mlade majke. Uobičajenim riječima: „Dat ću to očistiti“, učine to bez milosti za svoje nerođeno dijete i, da-

Da su roditelji prekinuli njezinu nit života, dok je bila u majčinoj utrobi, nikada više ne bismo vidjeli te divne oči, ni na slici.

kako, bez grižnje savjesti. Život teče dalje, a da li mirno? To ne znam.

Dopustimo nerođenom djetetu da doživi radost življenja. Postajemo sebični, bez vjere u providnost. Za koga radimo? Za koga živimo? Za koga trudimo, kad u kući života nema. Nema radosti nad novim bićem.

Osnivaju se društva za zaštitu životinja, šuma, prirode. Svuda kukaju jer šume umiru, a što narodi izumiru, našom krivnjom, to se ne pita skoro nitko. One, koji se bore za zaštitu nerođena ljudskog života osuđuju i preziru. Na nedavnim izborima za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država mnoge žene uskratiliše glas G. Bushu, jer se aktivno bori proti pobačaja. Strahota!

Borcima za zaštitu prirode, šuma, životinja dodjeljuju se plakete, nagrade. Koliko li se luduje, pretjeruje! Možda će se u budućnosti ti ljudi biti predloženi za Nobelovu nagradu! One druge, borce za nerođeno dijete, sude i odbijaju. I nisam li u pravu, kad ovaj članak stavih pod upitnike? Molim?

s. Miroljuba Marijanović, Regensburg

ULM

Konteiner za Afriku

U znaku korizmenih odricanja u korist onih koji nemaju dovoljno za život, vjernici i svećenici na području hrvatske kat. misije Ulm sakupljali su potrebna sredstva za jedan veliki konteiner za Afriku. Poticaj za ovakvu akciju dao je misionar iz Tanzanije don Andrija Iličić koji je bio gost naše misije krajem 1988. godine.

U njegovoj misiji u Mdabulo (Tanzanija) djeluju još dva naša domovinska svećenika.

Osim pastoralnih poslova na njihovoj brizi su i karitativni. Tako je u njihovoj misiji sagrađena i jedna bolnica koja je pod brigom naših misionara. Bolnica oskudijeva medicinskim aparatima, lijekovima i najpotrebnijom opremom.

Tako su vjernici hrvatske kat. misije Ulm, kao i svećenici na tom području koji su na njemačkim župama, dali svoje priloge (bilo u novcu, bilo u stvarima) za potrebe misije u Mdabulo (Tanzanija).

Među vrijednim stvarima u konteineru su medicinski aparati koji su potrebni za bolnicu. Od drugih vrijednih stvari naše će misionare sigurno obradovati šivaće mašine, bicikli, lijekovi, svećenička roba, veliki križevi, vrijedna odijela i obuća itd.

Hrvatski svećenici i vjernici „ukrcali“ su u ovaj konteiner, uz medicinske naprave i lijekove, odjeću, i svoje srce, svoje suosjećanje s afričkom braćom i sestrama u gospodarskoj nevolji, svjesni Kristove riječi: „Što god učinite jednome od ovih najmanjih (najslabijih), meni ste učinili!“

Konteiner je otpremljen 20.02.1989. i, kako nam je rečeno, bit će u misiji u Mdabulo za Veliki tjedan.

Tako su vjernici i svećenici hrvatske kat. misije Ulm učinili veliko karitativno djelo u korist braće i sestara u Tanzaniji. *br*

BERLIN

Komemorirane Gundulićeve obljetnice

Iako je prvotna zadaća naših misija u inozemstvu da navješćuju Evanđelje, da slave euharistiju i dijele sakramente, da katehiziraju i da djeluju na karitativnom polju, to nikako se sputava niti koči njihovih drugih djelatnosti na najrazličitijim područjima ljudskoga života kao što su to kultura, sport, njegovanje tradicije i slično. Po općem sudu, hrvatske misije i na tim područjima djeluju vrlo uspješno, održavaju brojna predavanja i športska natjecanja, poučavaju mlade na raznim glazbalima, upriličuju tečajeve hrvatskoga jezika, osnivaju folklorne skupine i mnogo toga.

Često puta voditelji misija i misijsko osoblje ne uspijevaju, zbog pastoralnih obaveza i zauzetosti, neposredno voditi brigu o kulturnom ili športskom životu svoje zajednice. Tada najčešće misijski odbor (jedan od odbora Misijskog vijeća) ili pojedinci u misiji preuzmu, u dogovoru s voditeljem, brigu oko toga značajnog vida života i rada dotične misije. I, to ide dobro.

Pri Hrvatskoj katoličkoj zajednici u Berlinu postoji već desetak godina Hrvatsko kulturno društvo „Vladimir Fran Mažuranić“ koje organizira predavanja, susrete, posjete drugim misijama, športska nadmetanja. Na njegov poziv nastupio je u misijskom centru lijep broj vrhunskih kulturnih radnika iz domovine, jezikoslovaca, teologa. U svojoj relativno dugoj povijesti društvo je imalo vrijeme dinamičnog razvoja, ali i godine stagnacije. Nedavno je izabrana nova uprava na čelu s Ivekom Milčecom i Krunom Munivranom, ljudima kojima je stalo da naše misije idu u svakom pogledu naprijed, pa se očekuje novi zamah u radu Društva, koje je već napravilo cjelogodišnji rad poslovanja. Ono namjerava, zasada barem jedanput mjesečno, organizirati predavanja iz književnosti ili komemorirati značajnije obljetnice, pozvati poznate liječnike, socijalne radnike i sl. da informiraju (a informacija je i jedna vrsta formacije) naš svijet o stvarima o kojima se danas mnogo govori i koje se tiču i naših ljudi.

Tako je 20. siječnja 1989. godine, na poziv Društva, fra Ignacije Vugdelija održao predavanje o Ivanu Gunduliću u povodu njegove 350. obljetnice smrti i 400. obljetnice rođenja. U dvorani se našlo blizu 200 slušatelja koji su vrlo pažljivo pratili izlaganje o „najvećem hrvatskom majstoru duhovne riječi“, kako reče Tomislav Ladan i o Hrvatu koji je „stao u prvi red pjesnika u svjetskoj književnosti“, kako napisao Vodnik.

Kulturna društva pri misijama – ideja koju treba pozdraviti i svesrdno podržati! *Iv.*

Ivan Gundulić, veliki hrvatski pjesnik

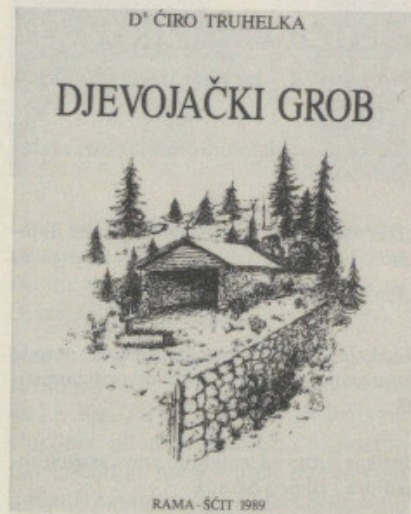
Knjige knjige knjige...

Dr. Čiro Truhelka, Djevojački grob,

drugo izdanje. Nedavno je objavljeno ponovljeno izdanje pripovijesti dr. Čira Truhelke o Divi Grabovici, jednom od najpopularnijih imena Ramske krajine. Diva Grabovac, kći Luke i Luce Grabovac iz Rumboka, radije je prihvatila smrt nego da bude supruga zlogasnog Tahirbega Kopčića s Kupresa. On je ubija dok je čuvala ovce na padinama Vran-planine. Međutim, kako knjiga opisuje, i kako predaja tvrdi i samog Tahirbega ubrzo ubija Arslanaga Zukić. Nakon toga nemilog događaja kršćanski, a i muslimanski puk, ide na grob te djevojke da se pomoli i da joj oda priznanje za vjeru, poštenje i čast. Za svoje ideale Diva nije žalila proliti svoje vlastite krvi. Arheolog i povjesničar Truhelka ustanovio je da se u hodočasničkom grobu nalazi tijelo mlade djevojke između šesnaest i devetnaest godina. Bilo je to početkom ovoga stoljeća. Od tada katolički hrvatski živalj ide na grob te mučenice, gdje se slavi Misa svake prve nedjelje u mjesecu srpnju. Tada se na Divinu grobu zna skupiti i do tri tisuće vjernika. Pripovijest **Djevojački grob** napisao je Čiro Truhelka na osnovi iskanja groba, ali i razgovora koji je kasnije vo-

dio sa sudionikom u toj tragediji, Arslanagom Zukićem, kumom i osvetnikom Dive Grabovac, te na osnovu žive narodne predaje. Knjiga se čita „na dušak“. U predgovoru je prof. Mijo Zane, Ramljak, iznio sadržaj Truhelkine pripovijesti, a potom donio i kratku povijest Rame, tog hrvatskog kraja koji je užasno stradao od četnika u Drugom svjetskom ratu. Iz Rame je s narodom stigla i slika „Gospe od milosti“ u Cetinsku krajinu. Na kraju knjige profesor je Zane donio i kazalo manje poznatih i nepoznatih riječi s kojima se čitatelj susreće u ovoj knjizi. Knjiga **Djevojački grob** savršeno podsjeća na smrt svete Marije Goretti, koju je Pijo XII proglasio Sveticom. A Diva Grabovčeva je živjela i poginula sto godine prije te svete Talijanke, za iste ideale.

Djevojački grob se može naručiti na adresi: Mato Džidić, Königsteiner Str. 45, 6232 Bad Soden. Cijena: 10.- DM plus poštarina. /v.

Dr. Fra Rufin Šilić: U okrilju Majke. Propovijedi o B. D. Mariji.

75 propovijedi za sve Marijine svetkovine i mjesec svibanj i listopad. To je svojevrsan kompendij mariologije, djelo teologa koji je „u duhovnoj pustoši u godinama poslije Drugog svjetskog rata bio začetnik novog stila crkvenog propovijedanja u Katoličkoj Crkvi u Jugoslaviji. Do njega se kod nas s

propovjedaonica uglavnom moraliziralo i apologetiziralo, odnosno filozofiralo, ... on je bio prvi koji je počeo smiono i duboko iznositi pred vjernike kršćanski spasenjski Misterij... i time anticipirao ono što će kasnije od svih tražiti Drugi vatikanski koncil“ (Tomislav Šagi-Bunić).

Knjiga sadrži 325 stranica, cijena 30.000 dinara, za inozemstvo 20 DM. Naručuje se kod izdavača: Sveta Baština, B. Kovačevića 67, 80240 Duvno.

„Muka Gospodina našega Isusa Krista“

Sv. Franjo Asiški smatrao je da se Kristovo Evanđelje mora živjeti, a i naviještati, kršćanskom puku na više načina. On je to činio svojim životom, riječju i takozvanim „**Laudama**“ (Pohvalama) preko kojih je htio na vizuelan način, što je moguće više, svojim suvremenicima približiti Isusa Krista. Kako je posebno bio zanesen Kristom Raspetim i Njegovom mukom, to je onda narodu u svojim „**Laudama**“ i prikazivao. Najviše odatle vuku korijenje srednjovjekovna skazanja „**Muke Gospodinove**“, posebno održavana kroz Veliko tjeđan u crkvama Evrope.

Tu svoju ljubav prema mucu Kristovoj sv. Franjo je prenio i na svoju braću sve do današnjih dana. Stoga su franjevci i do danas najveći promicatelji pobožnosti „**Križnoga puta**“.

Skazanja „**Muke Gospodinove**“ imali smo i mi Hrvati već tamo od Srednjega vijeka. Sastavljali su ih nepoznati književnici, „začinjavci“, najviše svećenici i redovnici. Tako je i tekst „**Muke Gospodina našega Isusa Krista**“, što ga izvode franjevački bogoslovi iz Makarske, uzet iz „**Passus, Cricifixus et Mortuus**“ (Mučen, raspet i umro) fra Flavijana Štolca, uz pomoć A. Križaja, M. Šikića i K. Curia. Prerađivali su ga i dotjerivali fra Š. Šipić, fra J. Soldo, fra Š. Samac, a jezično ga je dotjerao fra Augustin Akrap.

Nadahnuti na primjeru sv. Oca Franje, franjevački bogoslovi iz Makarske već godinama prikazuju „**Muku Gospodina našega Isusa Krista**“ diljem Južne Hrvatske, a prije 15-tak godina gostovali su i u Njemačkoj. Ove su godine posebno motivirani i potašćeni da svome hrvatskom narodu to skazanje mogu prikazati i u Saveznoj Republici Njemačkoj.

Bitne točke radnje su: Posljednja večera-Kristova muka u Getsemaniju i njegovo hapšenje, Judina grižnja savjesti i njegovo očajanje, Petrovo zatajenje i kajanje, Suđenje Kristovo pred židovskim Velikim vijećem (Ana i Kajfa), Suđenje pred Pilatom i Razapinjanje.

Čitav je komad protkan glazbom starohrvatskih glazbenika, a samo ponegdje i glazbom inozemaca. Scenska postava je dana dosta zrelo. Likovi su obrađeni vjerno, s naglašenim realizmom, nekada nježno i profinjeno, kadšto naivno i smiješno, već prema prilikama, ali uvijek ozbiljno i dostojanstveno. Ovo dramsko skazanje uvijek ostavlja dubok dojam na prisutne jer potiče na razmišljanje o tajnama vjere, o misteriju zla i grijeha, kao i o zločini i mržnji ljudskoj.

Na kraju recimo i to da ove mlade fratre u glumi vodi njihova vjera i želja da svome narodu dočaraju „**Muku Gospodinovu**“. Po primjeru svoga Utemeljitelja oni žele „**ne samo sebi živjeti, nego i drugima koristiti**“.

Oštrovid

Raspored prikazivanja „Muke“ u Njemačkoj

- 17. ožujka 1989. (petak):
Sindelfingen
- 18. ožujka (subota):
Waiblingen i Ludwigsburg
- 19. ožujka (Cvjetnica):
Stuttgart i Esslingen
- 20. ožujka (ponedjeljak):
Tuttlingen
- 21. ožujka (utorak):
Frankfurt am Main
- 22. ožujka (srijeda):
Wuppertal
- 23. ožujka (četvrtak):
Köln
- 24. ožujka (subota):
Offenbach am Main
- 26. ožujka (Uskrs):
Darmstadt

Umoljavaju se svi zainteresirani gledatelji „**Muke**“ makarskih franjevačkih bogoslova da na vrijeme upitaju u navedenim misijama za mjesto (crkvu) i vrijeme održavanja „**Muke**“.

Zrnca o jeziku

(prikupio L. B. - kroatist i slavist - 1989.)

Svaka jezična diktatura pravi je otrov za slobodu jezika.

*

„Die wahre Heimat ist eigentlich die Sprache.“ (Humboldt)

„Prava domovina je ustvari jezik.“

*

Jezik je svakodnevna legitimacija naroda koju tuđjinac pokušava krivotvoriti i uništiti.

*

Jezik je jedno od temeljnih prava svakog pojedinca i cijelog naroda.

*

Ljubav prema svom jeziku i narodu je pravi temelj za ljubav, poštovanje i razumijevanje među narodima.

*

Onaj koji ne želi priznati da postoji problem jezika ne bi smio postati članom komisije za rješavanje problema jezika.

*

Od svih stvari na svijetu najgori je pogan jezik. (Schiller)

*

Jezik je glavna značajka svake nacije.

*

Materinski jezik je najprirodnije državljanstvo svakog pojedinca.

*

Jezik se ne bi smio pretvoriti u otvoreno skladište u koje će svatko tko se samo sjeti trpati gomile suvišnih tj. nepotrebnih stvari. (D. Brozović, kroatist)

*

„Treba u ustavu odrediti da mi se jezik zove hrvatski ALI srpski jezik!“ (Tanja Torbarina-„Danas“)

*

U jeziku je najvažnije htjeti - da bi se uopće razumjelo.

*

Sistematsko ignoriranje razumne jezične politike u skladu s voljom većine može imati itekako ozbiljne kasnije posljedice.

*

Klimava, neozbiljna i privremena jezična rješenja izravan su proizvod vladajuće politike već prema smjeru „otkud vjetar puše ili duva“.

*

Netko tko je tek došao u Hrvatsku nije kriv što odmah ne zna hrvatski, ali je kriv ako činjenicu da se u Hrvatskoj govori hrvatski doživljava kao osobnu uvredu i onda se ponaša u skladu s tim.

*

Jezik je u svojoj biti ekonomičan, elastičan i prilagodljiv novim situacijama samo ukoli-

Kad otac (desno) i stric uče maloga Ivana hrvatski, onda on taj jezik govori i u Njemačkoj. Ta, to je jezik njegove bake i djeda.

ko se smije slobodno i nezavisno razvijati, učiti i upotrebljavati.

*

Da bi se moglo priznati tuđji jezik, potrebno je najprije imati svoj.

*

Isto tako kao što je depasiran aparthejd jedne rase u Južnoj Africi, opasan je i depasiran aparthejd jednog „državnog jezika“, koji se pokušava na silu nametnuti u nekoj više-nacionalnoj državnoj zajednici. (Sir Rahman Mil Osh, Indijac)

*

U Jugoslaviji o jezicima uvijek svatko više zna od onoga koji stvarno zna. (Dr. M. Mirković)

(Dr. M. Mirković)

Kada se više nestručnih babica brine o jeziku, tada ne samo da taj jezik postaje sve kilaviji, već se i brže približava kaosu nego harmoniji.

*

Nedopustivo je odbacivanje ideje vladavine pravde i slobode i u jezičnoj problematici.

*

Kultura usmenog i pismenog izražavanja je barometar kulture jezika.

*

Sloboda umire i na usnama onih, koji kuka-vički šuteći odobravaju tiraniju nad njihovim materinskim jezikom.

A. K., Frankfurt

Leti, ptico

Leti, ptico,
koja ne poznaš
početka ni kraja
ovoga svijeta.
Podigni svoja krila
u visine i slobodu,
jer ti ne znaš biti
rob i stranac.

... to znaju samo ljudi!
Samo ljudi se imenom
prozvaše,
oni se zatvaraju u kaveze
boli,
oni granice postaviše i
umiru jedan protiv drugoga.

Leti, ptico,
i pozdravi sve one
koji za slobodu
živote daju,

koji stradavaju u borbi
za svoje...

Pjevaj, ptico,
u nebeskoj visini,
iznad zemlje, iznad mora
i rijeka i polja,
na kiši i suncu,
o čovjeku
koji na kraju svega
postaje samo
prah i zemlja.

Super-koncert

Hrvatska kat. misija, Hrv. kulturna zajednica i Hrvati u Stuttgartu organiziraju 22. travnja ove godine u Stuttgartu, u dvorani Liederhalle, u 19 sati super-koncert. Pozvali su poznate pjevače iz domovine: Meri Cetinić, T. Ivčića, Ivu Fabijana, Đuku Čaića i humoristu Dragu Bakuna. Gore spomenuti organizatori sav prihod od koncerta namijenili su poslati za gradnju nove bolnice i Sveučilišne biblioteke u Zagrebu. Već je 1.500 ulaznica rasprodano. Ulaznice se mogu nabaviti u Hrv. kat. misiji, Hohenzollernstr. 11, u Stuttgartu, tel. (07 11) 6 40 30 40.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Prosjak Luka

Rijetko sam fra Juru vidio onako ljutita, kao kad sam mu evo opisao najnoviji Lukin „zanat” s ratnim penzijama. „Ma vidi kako se pošten čovik pritvori u lažova i mučkaroša!” kuka fra Jure. „Prid crkvom pruža ruku, a u srcu lomi sve zapovidi Božje! Moš malo vlasti privariti da spasiš goli život – al ovi Lukin cigan-luk ne stane više ni na pasja kola!”

Nije nikad fra Juru smetalo Lukino prosjačenje: „Neka ga! Ne drži koze, pa ipak prodaje sir! Il kako sveti Frano veli: Dok u siromaštvu vlada vedrina, nema zla ni pohlepe.”

Luka bi dolazio o Uskrsu u Njemačku pa se iza Misa smještao pred hrvatskim crkvama s ispruženom rukom. Naš će radnik invalidu rado darovati dobru paru, pogotovu kad oko njega svi paze koliko će „milodariti”. Tako bi Luka preprosjačio Njemačkom od Münchena do Kölna, a onda se zadovoljan vraćao u Split.

Malo se više fra Jure zabrinuo, kad je Luka počeo dovoditi iz okolice Splita ljude na „crni rad”. Ne da je on bio neki veliki „šleper” s milijunskim profitom! Ali ipak, bolje išta nego ništa. Netko dao Luki vreću brašna, netko svinjče ili bačvicu vina, a brzo se našao i koji dinar. Kad je to postalo poznato, fra Jure ga korio, zar da mu nije dosta ono što skupi po misijama, ali Luka počeo kukati: „A kome je dosta ono što ima? Pare vladaju svitom”. „Ma, Luka, imaš već tri odrasla sina, rade valjda?” Luka ga samilosno pogleda: „Ko u Jugi mora živiti od rada, a ne „nalazi se” drukčije, taj umre od gladi!”

„Naš Dalmatinac ti je rođeni gešeftlija! On više radi glavom neg rukama!” tješio se fra Jure pa nekako „progutao” Lukin šleperski zanat.

Ali ovaj najnoviji Lukin „zanat” s penzijama naveo fra Juru do prave dalmatinske srdžbe, kao nekoč našega svetog Jeronima, koji se nakon čestih grijeha neumjerene ljutnje udarao skrušeno u prsa: „Oprosti mi, Gospode, al’ eto, Dalmatinac sam!”

Do pred desetak godina rijetko se koji naš vojnik bivše njemačke armije usudio postaviti zahtjev na ratnu penziju, a niti bi našao advokata kojem bi svoju „crnu prošlost” smio povjeriti. Fra Jure

ovako opisuje sadašnje ekonomsko stanje u Jugi: „Zlo ti se u nas piše! Svak prevrće džepove ne bi l’ naša mrvicu davana. Matere tragaju u kužini za koricom kruva, da daci pruže kaku taku večericu, a svi škilje po ulici za kojim izgubljenim dinarom.”

Tako se u bijedi i naši „švapski vojnici” sjetili mladih dana, pa uzeli maštati o njemačkoj ratnoj renti. No, procedura je mučna i dugotrajna i naš je starac ne može provesti sâm. I uz potporu prefirganih advokata na kraju obično iz Njemačke stigne – odbijenica.

Po primjeru naših revnih reformatora i sjedničara, i naš Luka brzo nanjušio ovu „pravnu rupu” i izvor dohotka. Ništa doduše lakšeg nego pronaći doktora, koji će ti za dobru marku atestirati sve bolesti koje „zatrebaš”. Ali, po fra Jurinoj, u drugom grmu leži zec: Moraš prvo dokazati da si bio njemački vojnik, a rijetko se neko iza rata usudio čuvati one po život opasne dokumente. Onda trebaš dokaz da si u ratu bio ranjen, ležao u kakom austrijskom lazaretu i da si ostao do danas ratni invalid bar od 25 %. A za sve to trebaš svjedoke!

Saznao ubrzo Luka na svojoj prosjačkoj „turneji” po Njemačkoj da se ratne penzije rješavaju u Fuldi. U baroknoj katedrali ovog starog grada leži jedan „ratni invalid”, ali već oko 1000 godina: apostol Njemačke, Irac, sveti Bonifacije, kojega su divlji Saksonci ubili pod poganskim hrastom. Po onoj našoj „ko dobro maže dobro vozi”, a laskavac po naravi, Luka zadobio s malim darovima jednoga ili drugog službenika na „Versorgungsamt”, gdje su ga već s vrata pozdravljali: „Schau, da ist unser Jugo! Gibt es wieder guten Sliwowitz?”

Luka bi sad, prije polaska na godišnje prosjačenje u Njemačkoj, dolje prikupio podatke penzijskih kandidata, pronašao „očevice i svjedoke”, nabavio potrebne medicinske nalaze, i to sve onda servirao svojim „poznatima” u Fuldi. „Znaš, brate”, hvalio se on po Dalmaciji, „ja ti s njima vako stojim!”, a ljudi bi mu davali debele „foršuse”. Koji put Luka je stvarno uspio ljudima pribaviti renticu, ali u većini slučajeva ostalo sve zapisano u dimnjaku. Ljudi bi onda proklinjali Luku, a u Fuldu bi slali gorka pisma: „Svi ste vi jednaki lopovi, prava mafija – vi u Fuldi i njemačke banke, koje ne daju ni pare, nego samo zgrću kamate na naše kredite!”

Luka bi slijedeće godine nadaleko zao-bilazio onaj kraj, pa bi tražio penzijske kandidate u drugim gradovima – pa „tjeraj, Jovo, nanovo!”

Negdje oko Duhova, kad je Luka otputovao iz Frankfurta, fra Jure bio već tako bijesan, da ga je htio ovdje prijaviti vlastima, ali se onda smirio pa nasmi-jao: „Ma biži, pusti svinjče nek se valja u blatu! Savitova sam ga ka brata, al nikakve vajde. Savit je kao rabljena ođica: Niko je rado ne oblači, iako bi mu dobro pasala.” Pokušam ga tješiti. „Vi ste jednom, fra Jure, rekli: Posrne konj s četiri noge, kako neće ljudsko biće s dvije!”

Sjedimo jednog dana tako pa mislimo. Fra Jure će: „E moj šjore, nije to više naš pošten narod, svak tira di može đavolska posla. Izgubili smo svaku miru. Kad se čovik odili od Boga, osuši mu se duša ka otrgnut cvit.”

Stvarno, kad se sad sjetim kako su nekoć ovamo stigli stara Vugrinka, Jozina iz Livna i stotine drugih, gladni posla i zarade, pa ih sad vidim onako čangrizave, s njihovim rastavama braka i drugim ljagama na duši i srcu, sažali mi se narod do plača. Kako korov u duši brzo poraste!

Kao da je čitao moje tmurne misli, javi se iz tišine fra Jure: „Čuj sad ovu lipu i pametnu. Veli drvo: Ja sam stablo i kruna lišća – što me briga za korijenje u zemlji! Veli dite: Ja sam sadašnjost i budućnost – što me briga za stare roditelje! Veli čovik: Ja sam početak i cilj – što me briga za Boga, kaže pa uzdiše. ‘A sad vidi, moj šjore, poslidice, kako kod nekad poštenog prosjaka Luke tako u čitavom narodu: Svi se suše i duša im gine – drvo, dite i čovik, ako nemaju uza se zdravo korijenje, roditelje i Boga!’ Da ga malo razvedrim, kažem: „Konja možeš dovesti samo do vode, ali ga ne možeš prisiliti da pije! Može otac il pop bit pun savjeta kao šipak koštica, ali ako ih nitko ne sluša, sve je badava.” „Znam, sinko, lakše je dati dobar savit neg čoviku pomoći.” Onda se prene, uzme iz džepa krunicu pa se oprosti: „Što da se svadimo za carevu bradu! Ja odo u kapelicu – tu nam može samo Bog pomoći!”

Ivo Hladek

3. kroatiskos
Folklore-
festival

**„Es ist schön,
daß es Euch gibt“**

(aus der Predigt
von Mons.
Jürgen Adam)

Ihr seid zum Singen und Tanzen hierher nach Ludwigsburg gekommen. Ihr wollt Euch freuen und Ihr wollt anderen Freude machen. Ich bin sicher, daß Euch das gelingt. Es gelingt Euch, weil Gott Euch die Begabung dazu geschenkt hat. Ihr seid ja nicht irgendwer:

Ihr seid sechshundert / siebenhundert kroatische Jungen und Mädchen aus allen Kroatischen Katholischen Missionen der Bundesrepublik Deutschland. Ein Teil von Euch ist in der Heimat geboren, die anderen hier in Deutschland. Ihr geht bei uns zur Schu-

le oder macht eine Ausbildung. Eure Eltern und älteren Geschwister arbeiten hier. Ihr sprecht viel besser deutsch als kroatisch. Auch wenn Euer Leben manchmal nicht leicht ist, auch wenn Ihr Probleme habt – Ihr könnt stolz sein, Ihr seid jemand für Gott und für uns! Es ist schön, daß es Euch gibt.

Euer Leben ist trotz mancher Schwierigkeiten voller großer Möglichkeiten. Es kann etwas Gutes daraus werden. Was dazu besonders wichtig ist, habe ich Euch vorhin gesagt. Ich füge noch etwas hinzu:

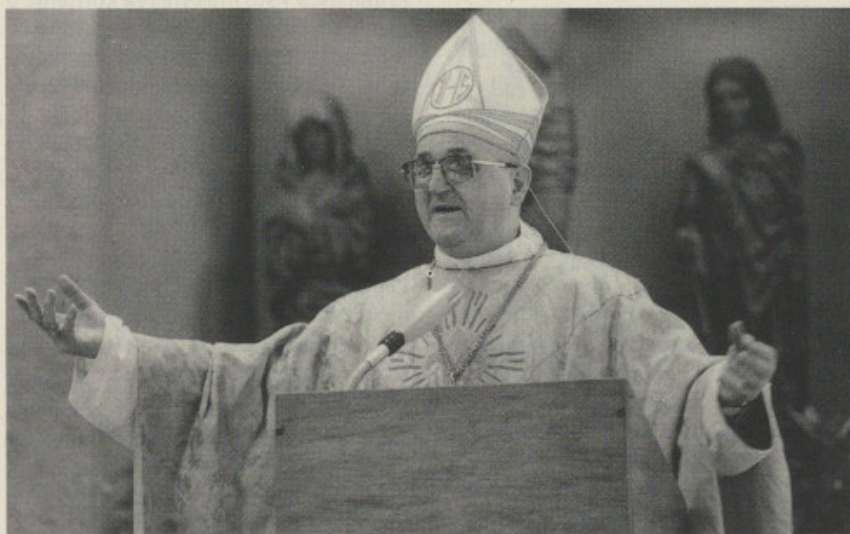
Vergeßt nie, daß Ihr kroatische Mädchen und Jungen seid – egal, ob Ihr noch sehr lange oder vielleicht sogar für immer hier in Deutschland bleibt. Vergeßt nie, was Euch Eure Eltern geschenkt haben: Das Leben, die Familie, den Glauben und alles, was Ihr von Eurer schönen Heimat wißt. Verlernt Eure Sprache nie und vergeßt nie Eure Heimat – egal, wo Ihr seid. Wenn Euch das gelingt, fällt es Euch auch leichter, die Verbindung zu Gott zu halten – den Faden nicht abreißen zu lassen.

Umro biskup Škvorc

U Zagrebu je 15. veljače 1989. godine blago u Gospodinu preminuo o. Mijo Škvorc, pomoćni zagrebački biskup, rado slušani propovjednik za intelektualce, profesor na isusovačkom Filozofs-

ko-teološkom institutu, voditelj duhovnih vježbi, pisac brojnih članaka i suradnik mnogih katoličkih listova, autor više knjiga i sudionik prvoga javnog dijaloga između marksista i katolika u Domovini. Pokojni biskup Škvorc bio je puno puta voljeni propovjednik i krizmatelj u hrvatskim katoličkim misijama. Umro je u 70. godini života. Pokoj mu vječni!

Biskup Mijo Škvorc, kako ga poznamo s njegovih dubokih i zanosnih propovijedi, kako u Domovini, tako i u inozemstvu

**ZZ ZIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:

**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a. M. 50

An den Drei Steinen 42 · Tel. (0 69) 54 10 46

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija

Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
Stanka Vidačković, Ivek
Milčec, p. Stjepan Maleš

Jahresbezugspreis: DM 10,- + postarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 500 50102)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf

Postvertragsstück D 2384 E Gebühr bezahlt: